

FAKULTETA ZA INFORMACIJSKE ŠTUDIJE
V NOVEM MESTU

MAGISTRSKA NALOGA

ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA DRUGE STOPNJE

MATEJA KUŽNER

FAKULTETA ZA INFORMACIJSKE ŠTUDIJE
V NOVEM MESTU

MAGISTRSKA NALOGA

VPLIV UPORABE FACEBOOKA NA
OSNOVNOŠOLSKE OTROKE V OBČINI KRŠKO

Mentor: doc. dr. Dušan Caf

Novo mesto, marec 2013

Mateja Kužner

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Mateja Kužner, študentka FIŠ Novo mesto, v skladu z določili statuta FIŠ izjavljam:

- ❑ da sem magistrsko nalogo pripravljala samostojno na podlagi virov, ki so navedeni v magistrski nalogi,
- ❑ da dovoljujem objavo magistrske naloge v polnem tekstu, v prostem dostopu, na spletni strani FIŠ oz. v digitalni knjižnici FIŠ (obkroži odločitev):
 - takoj,
 - po preteku 12 mesecev po uspešnem zagovoru,
 - ne dovoljujem objave na spletni strani oz. v elektronski knjižnici FIŠ zaradi prepovedi organizacije, v sklopu katere je bil pripravljen empirični del naloge,
- ❑ da je magistrska naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji,
- ❑ da je magistrska naloga lektorirana.

V Novem mestu, 8.5.2013

Podpis avtorice:

POVZETEK

Zaradi naraščajoče uporabe socialnega omrežja Facebook pri otrocih se upravičeno pojavlja vprašanje zadostne skrbi za njihovo varnost in osebnostno celovitost. Skrb zbujajoči so rezultati ugotovitev, da je čedalje več otrok registriranih ter uporablja Facebook brez vednosti staršev, kakor tudi da starši bodisi ne vedo ali pa se ne znajo primerno odzvati nastali situaciji. Da imajo lahko negativni učinki in vplivi nezadostnega nadzora staršev hude posledice, kaže čedalje večje število najrazličnejših oblik medvrstniškega nasilja. V izogib slednjemu ter v podporo večjemu ozaveščanju je poleg vzgojnih mehanizmov v izobraževalnem sistemu nujna tudi večja ozaveščenost staršev. Vedno večja uporaba spletnega socialnega omrežja Facebook med mladoletnimi osebami spreminja odnose v družini in v vsem okolju, ki jih obkroža. Ključne ugotovitve raziskave kažejo, da je uporaba Facebooka med osnovnošolskimi otroci v občini Krško razširjena, pri tem pa se ne zavedajo posredovanja osebnih podatkov.

KLJUČNE BESEDE: Facebook, osnovnošolski otroci, prepovedana uporaba Facebooka, občina Krško, tveganja in varnost, nadzorstvena funkcija staršev

ABSTRACT

The question of adequate concern for child safety and personal integrity of children is justifiably in place due to the increasing use of Facebook with children. The results of findings are giving cause for concern; more and more registered children are using Facebook away from the eyes of their parents. Moreover, either parents are not aware of the situation or they are not able to respond to it properly. Various types of peer violence clearly point at the fact that negative effects of insufficient parent control can result in serious consequences. To avoid that risk and to raise awareness, educational system should provide not only educational mechanisms but also opportunities to encourage awareness of parents. The growing use of Facebook social networking among teenagers changes relationships within families as well as social environment surrounding them. The key findings of the research show that the use of Facebook among primary school children in Krško municipality is very popular although they are not aware of letting out their personal data.

KEY WORDS: Facebook, primary school children, forbidden use of Facebook, Krško municipality, risk and safety, parent control

KAZALO

1	UVOD.....	1
2	INTERNET.....	2
2.1	Slabosti in prednosti interneta.....	3
2.2	Informacijsko-komunikacijska tehnologija v Sloveniji.....	4
3	SOCIALNA SPLETNA OMREŽJA.....	5
3.1	Vrste socialnih omrežij.....	6
3.1.1	<i>Facebook</i>	7
3.1.2	<i>Microsoft Network</i>	7
3.1.3	<i>Twitter</i>	7
3.1.4	<i>Skype</i>	7
3.1.5	<i>Netlog</i>	8
3.1.6	<i>My Space</i>	8
3.1.7	<i>YouTube</i>	9
4	FACEBOOK.....	9
4.1	Opis socialnega omrežja Facebook.....	9
4.2	Izgled Facebooka.....	11
4.3	Sestava Facebooka.....	11
4.4	Razvoj Facebooka.....	12
4.5	Pogoji uporabe.....	13
4.6	Značilnosti Facebooka.....	13
4.7	Tveganja pri uporabi socialnega omrežja Facebook.....	14
4.7.1	<i>Spletno ustrahovanje</i>	14
4.7.2	<i>Pošiljanje in prejemanje pornografskih sporočil – »grooming«</i>	14
4.7.3	<i>Depresija</i>	15
4.7.4	<i>Odvisnost od Facebooka</i>	15
4.7.5	<i>Socialna osamitev</i>	15
4.7.6	<i>Zloraba osebnih podatkov</i>	16

4.8	Prednosti uporabe Facebooka	16
4.8.1	<i>Hitrejša in cenovno ugodna oblika komuniciranja</i>	16
4.8.2	<i>Navezovanje stikov</i>	16
4.8.3	<i>Krepitev samozavesti in oblikovanje samopodobe</i>	16
4.8.4	<i>Zabava</i>	17
5	ORGANIZACIJE V BOJU PROTI NEZAKONITIM VSEBINAM	17
5.1	Zavod Arnes	17
5.1.1	<i>Poslanstvo in aktivnosti raziskovalne mreže Zavoda Arnes</i>	17
5.2	Zveza potrošnikov Slovenije	18
5.2.1	<i>Poslanstvo in aktivnosti Zveze potrošnikov Slovenije</i>	18
5.3	Safe.si	18
5.3.1	<i>Poslanstvo in aktivnosti centra za varnejši internet Safe.si</i>	19
5.4	Spletno oko	19
5.4.1	<i>Poslanstvo prijavnih točk – Spletno oko</i>	20
6	PRAVNA PODLAGA V SVETU IN PRI NAS	21
7	STATISTIČNI VPOGLED OBRAVNAVANE TEME	22
7.1	Statistika v Sloveniji	22
7.2	Statistika po svetu	22
7.3	Splošni statistični podatki o Facebooku	23
8	EMPIRIČNI DEL	23
8.1	Namen, pričakovani rezultati in cilji raziskave	23
8.2	Opredelitev raziskovalnega problema	24
8.3	Raziskovalne hipoteze	25
9	METODOLOGIJA	25
9.1	Metoda pridobivanja podatkov	25
9.2	Opis vzorca	26
9.2.1	<i>Osnovna šola Jurija Dalmatina Krško</i>	26
9.2.2	<i>Osnovna šola XIV. divizije Senovo</i>	26

9.2.3	<i>OŠ Koprivnica</i>	27
9.2.4	<i>OŠ Raka</i>	27
9.2.5	<i>OŠ Leskovec pri Krškem</i>	27
9.2.6	<i>Osnovna šola Podbočje</i>	27
9.2.7	<i>Osnovna šola Adama Bohoriča Brestanica</i>	28
9.3	Potek zbiranja in obdelava anketnih podatkov	28
10	REZULTATI IN INTERPRETACIJA	28
10.1	Analiza podatkov po šolah	28
10.2	Analiza po razredih	30
10.2.1	<i>Tretji razredi</i>	30
10.2.2	<i>Četrți razredi</i>	30
10.2.3	<i>Peti razredi</i>	30
10.2.4	<i>Šesti razredi</i>	30
10.2.5	<i>Vsi razredi skupaj</i>	30
10.3	Analiza anket po posameznem vprašanju	31
10.4	Preverjanje hipotez	50
10.4.1	<i>Uporaba Facebooka pri osnovnošolskih otrocih do 13. leta ni razširjena</i>	50
10.4.2	<i>Starši pri otrocih nadzirajo uporabo Facebooka</i>	51
10.4.3	<i>Facebook uporabnikom povzroča čustvene težave</i>	51
10.4.4	<i>Uporaba Facebooka pri otrocih ima negativne vplive na uspešnost v šoli</i>	51
10.4.5	<i>Otroci na Facebooku se ne zavedajo nevarnosti posredovanja osebnih podatkov</i>	51
10.4.6	<i>Uporaba Facebooka je fizično prijateljstvo nadomestila z virtualnim</i>	52
11	ZAKLJUČEK	52
12	LITERATURA IN VIRI	55
PRILOGE		

KAZALO SLIK

Slika 4.1: Prikaz prijavne strani Facebooka	11
Slika 10.1: Prikaz števila otrok, prijavljenih na Facebook, v občini Krško	31
Slika 10.2: Strukturiran krog s prikazom odstotkov za spremenljivko spol.....	32
Slika 10.3: Strukturiran prikaz števila otrok, prijavljenih na Facebook po razredih.....	33
Slika 10.4: Strukturiran prikaz pomoči pri prvi prijavi	34
Slika 10.5: Strukturiran krog prikaza dnevno preživetega časa na Facebooku.....	35
Slika 10.6: Tedenska raba Facebooka	36
Slika 10.7: Strukturiran prikaz potrebe po Facebooku.....	37
Slika 10.8: Vednost staršev o registraciji na Facebooku.....	38
Slika 10.9: Zaupanje gesla staršem	38
Slika 10.10: Strukturiran prikaz nadzora staršev pri uporabi Facebooka.....	40
Slika 10.11: Strukturiran prikaz dostopa do Facebooka.....	41
Slika 10.12: Uporaba Facebooka namesto učenja	41
Slika 10.13: Strukturiran prikaz otrok, ki so dobili slabše ocene zaradi uporabe Facebooka ..	42
Slika 10.14: Strukturiran prikaz mnenja glede varnosti uporabe Facebooka	43
Slika 10.15: Strukturiran prikaz delitve osebnih podatkov na Facebooku	44
Slika 10.16: Strukturiran prikaz kroga sprejemanja prošenj od neznancev	45
Slika 10.17: Strukturiran prikaz kroga negativnih izkušnje pri uporabi Facebooka	46
Slika 10.18: Strukturiran prikaz porabe prostega časa	47
Slika 10.19: Strukturiran prikaz načina ohranjanja prijateljstva	48
Slika 10.20: Prikaz aktivnosti na Facebooku	49
Slika 10.21: Strukturiran prikaz počutja otrok ob pohvali slike, pozitivnem komentarju.....	50

KAZALO TABEL

Tabela 10.1: Struktura anketirancev glede na spol.....	31
Tabela 10.2: Struktura anketirancev po razredih.....	33
Tabela 10.3: Struktura anketirancev glede na prvo prijavo na Facebook	34
Tabela 10.4: Povprečen čas dnevno preživet na Facebooku	35
Tabela 10.5: Tedenska uporaba Facebooka.....	36
Tabela 10.6: Strukturiran krog prikaza potrebe po Facebooku	37
Tabela 10.7: Vednost staršev o registraciji na Facebooku	37
Tabela 10.8: Zaupanje gesla staršem.....	38
Tabela 10.9: Nadzor staršev pri uporabi Facebooka	39
Tabela 10.10: Dostopanje do Facebooka.....	40
Tabela 10.11: Uporaba Facebooka med časom namenjenim za učenje	41
Tabela 10.12: Slabše ocene zaradi uporabe Facebooka	42
Tabela 10.13: Mnenje glede varnosti Facebooka	43
Tabela 10.14: Delitev podatkov na Facebooku	44
Tabela 10.15: Sprejemanje prošenj od neznancev	45
Tabela 10.16: Negativne izkušnje pri uporabi Facebooka	46
Tabela 10.17: Poraba prostega časa.....	47
Tabela 10.18: Ohranjanje prijateljstva.....	48
Tabela 10.19: Aktivnosti na Facebooku	49
Tabela 10.20: Počutje otrok ob pohvali slike, pozitivnem komentarju.....	50

1 UVOD

Razvoj tehnologije je vedno dobrodošel, saj nam omogoča uresničevanje novih zamisli, s katerimi si olajšamo delo ali se sprostimo. Spletna socialna omrežja so namenjena prav temu in dobivajo nove razsežnosti skupaj z informacijsko tehnologijo. Povezave, ki jih slednja omogoča, dajejo možnost socialnih stikov kar iz domačega naslonjača po vsem svetu. Takšno povezovanje pa seveda zahteva precej odrekanja realnemu svetu in druge podobne spremembe. Na voljo so nam različni pripomočki, kot je prenosni računalnik, mobilni telefon, dlančnik in podobno. Vsem omenjenim napravam je skupna mobilnost, ki daje možnost, da ustvarimo ali ohranjamo socialne stike od doma, oziroma z mesta, na katerem se v danem trenutku nahajamo.

Novodobna tehnologija nam omogoča širjenje socialnih mrež, ki so kar preplavile informacijsko okolje. To dejansko sili uporabnike, da se vpisujejo in včlanjujejo. Groženj, ki prežijo pri tako velikem članstvu v socialnih omrežjih, je nešteto, vendar nastane težava, ker se tega ne zavedamo odrasli, še manj pa otroci. Kakor hitro posameznik prične uporabljati socialna omrežja, tem bolj ga na nek način zaslužnji in povzroča odvisnost.

Opravila sem raziskavo o uporabi Facebooka med otroci v občini Krško, starimi od 8 do 13 let. Namen raziskave je bil dokazati, da je kljub prepovedi uporaba Facebooka preveč razširjena med osnovnošolci. Otroci so ogroženi, starši pa premalo ozaveščeni in se premalo zavedajo, da je otrokom treba postavljati meje pri uporabi spleta.

Magistrska naloga z naslovom Vpliv uporabe Facebooka na osnovnošolske otroke v občini Krško je napisana z namenom preučitve vplivov Facebooka na otroke v starosti od osmega do trinajstega leta. Magistrska naloga je osredotočena na skupino otrok v občini Krško, ki Facebooka po pravilih ne bi smeli uporabljati. Zajete so opredelitve, prednosti in slabosti, v nadaljevanju pa je predstavljena raziskava, ki je bila opravljena med otroki. Predstavljeni so vplivi Facebooka na uporabnike in nezakonita uporaba ter razširjenost med uporabniki.

Z namenom ugotovitve dejanskega stanja je bila opravljena raziskava z anketnimi vprašalniki. Anketni vprašalniki so zajemali razloge za uporabo, čas, namenjen uporabi Facebooka, vpliv staršev, negativne izkušnje pri uporabi in strinjanje s trditvami.

2 INTERNET

Internet je zelo razširjen, saj ga uporabljajo že skoraj vsi. Vsi raziskujejo, se koristijo z njim in brskajo po njem. Uporablja se tako za zasebne kot poslovne namene, zato je še kako pomembna varna uporaba interneta.

V zadnjih letih so digitalni mediji in ostala omrežja postala pomemben dejavnik v našem vsakdanjem življenju. Postali so del široko zasnovanih sprememb, kako pridelovati nova znanja, kako komunicirati in kako se izražati. Identiteta generacije se močno oblikuje in izenačuje z identiteto tehnologije. Mnenje raziskovalcev je, da uporaba mladih digitalnih medijev in komunikacijskih tehnologij opredeljuje identiteto generacij, ki se razlikuje od svojih prednikov. (Mizuko in drugi, 2010)

Ker današnja mladina odrašča ob internetu, jo imenujejo kar netgeneracija. Odkar internet ni le vir informacij, temveč tudi možnost komuniciranja z ljudmi, ga upravičeno imenujemo sodobno otroško dvorišče. Tako kot v »realnem« svetu tudi v »virtualnem« obstajajo otrokom prijazna in nevarna dvorišča. (Jerman in Kuželički 2009, str. 32)

Nove informacijske in komunikacijske tehnologije so odigrale zelo pomembno vlogo pri razkroju mladinskih skupnosti. Trg namreč ni odkril samo mladih potrošnikov, ampak je prisluhnil tudi tistim, ki so hoteli mlade ukrotiti in jih spraviti nazaj v družinsko zavetje, saj je industrija zabavne elektronike dosegla, da so otroci sedli za računalnike in se prostovoljno vrnili v svoje otroške sobe. Na tem področju je Slovenija nekaj posebnega. Že konec osemdesetih let je bilo ugotovljeno, da je bila uporaba domačih računalnikov v Sloveniji precej nad srednjeevropskim, pa tudi zahodnoevropskim povprečjem. (Ule, 2009)

Glede na Javno letno poročilo centra za varnejši internet iz leta 2010 so raziskave pokazale, da so zaradi svoje nezkušenosti otroci in mladostniki na spletu mnogo manj previdni od odraslih, pa tudi mnogo manj previdni, kot so sicer v »resničnem« svetu. V resničnem svetu svojih ali osebnih podatkov svoje družine ne izdajajo nikomur, ki ga ne poznajo, prav tako svojih čustev in strahov ne zaupajo neznancem. V virtualnem svetu pa se dogaja prav to.

Sodobna družba močno vpliva na družinsko življenje, pri čemer življenjski ritem vpliva na odraščanje otrok, pridobivanje izkušenj in spoznanj, na osnovi katerih otroci razvijajo samopodobo. Pri tem je zelo pomembno, da se ustvarjajo primerni pogoji za aktivno

udejstvovanje, ustrezno spodbujanje in razvijanje notranje motivacije pri otrocih. (Zagorc, 2012)

Ko se otroci zapirajo v svojo sobo zaradi pomanjkanja volje do življenja, lahko na umeten način prihajajo v stik z neko potrditvijo, to je pogosto alkohol, droga ali pa zadetost z internetnimi vsebinami (pornografija, igrice, Facebook itd.). Pasti praznega časa so številne in velike, vendar pa je razlika med prostim in praznim časom prav tako ogromna. Prazen čas je tisti čas, za katerega človek ne ve, kako ga preživeti. To je čas, ki človeka vabi ali pa prisili, da se zbrše, da ni prisoten, da se ne spominja, da ne načrtuje. Prazen čas ogroža človeka. Ko se v našem življenju pojavi prazen čas, je zelo pomembno, da premislimo, kako iz tega praznega časa izstopiti v prosti čas. (Kramli, 2012)

Elektronska pošta je ena najbolj razširjenih storitev interneta in je predhodnica vseh ostalih spletnih socialnih omrežij. Je način pošiljanja in sprejemanja sporočil, ki tečejo po elektronskih komunikacijskih sistemih. Elektronska pošta je postala izredno priljubljena, saj je pospešila hitrost komuniciranja. Možnost neposredne nadaljnje obdelave prejetih sporočil in dokumentov kot prilog ter odgovarjanje na elektronsko pošto neposredno v sprejeto sporočilo sta največji prednosti tega načina komuniciranja. Elektronska pošta predstavlja zanesljivo komunikacijo, ki je ves čas dosegljiva in jo je zelo enostavno preusmerjati.

2.1 Slabosti in prednosti interneta

Kultura in življenje sta v internetnem okolju danes odraz nas samih, naše družbe. V njem se manifestira naš sistem vrednot, naše razumevanje odnosov, poslovanja, tehnoloških prebojev ipd. V njegovem okolju se dogajajo dobre in slabe stvari. Kot v vsakdanjem življenju. Vanj selimo svoje razvade, navade, potrebe, deviacije, želje, pobude, rešitve, razmišljanja, rezultate svojega dela. (Bulc, 2011)

Sovražni govor in otroška pornografija sta dve izmed največjih slabosti uporabe interneta. Problematična nista le zato, ker v končnem uporabniku, ki je na nezakonito vsebino naletel, zbudata nelagodje in nezadovoljstvo, marveč predvsem zaradi nepopravljive škode, ki jo utrpijo žrtve tovrstnih vsebin. Širjenje sovražnega govora, uperjenega proti določeni skupini ljudi, lahko pri slednjih povzroči občutke manjvrednosti ali povzroči celo telesno škodo. Posledice otroške pornografije so še hujše, saj tovrstna gradiva zlorabljenega otroka ožigosajo vsaj dvakrat in v njegovem nadaljnjem življenju pustijo neizbrisen pečat. Otroška pornografija za zlorabljenega otroka pogosto pomeni doživljenjsko ožigosanje, saj otrok

namreč v vlogi žrtve pristane vsakokrat, ko si nekdo ogleda sliko ali posnetek njegove zlorabe.

Glede na resnost tega problema in njegove daljnosežne posledice je Evropska unija pred kratkim sprejela različne zakonske okvire, ki obravnavajo tveganja, povezana z internetom. Poleg tega program Evropske komisije Varnejši internet plus financira mnoge nacionalne in evropske aktivnosti za zagotavljanje in spodbujanje varne rabe interneta, ki zajemajo ključna področja ukrepanja (Javno letno poročilo Centra za varnejši internet, 2010):

- boj proti nezakonitim vsebinam,
- boj proti neželenim in škodljivim vsebinam,
- spodbujanje varnejšega okolja.

Botin navaja, da so družabne spletne strani kot Skinnerjeva škatla. Če pritisnemo gumb 'like', smo nagrajeni s pozornostjo in lahko se sporazumevamo s prijatelji. Ne traja dolgo, da se te nagrade navadimo. Samodejno posredovanje naših informacij nas dan in noč spodbuja v upanju, da pritegnemo še več pozornosti drugih. (Botin 2012, str. 15)

Ena največjih prednosti spleta je neomejen dostop do nešteto informacij, kar pomeni, da lažja iskanje informacij, omogoča opravljanje določenih dejavnosti od doma, ohranja ter pridobiva nove stike. V sodobnem svetu je to ključnega pomena, vendar pa je med poplavo vseh teh informacij vprašljiva njihova verodostojnost.

2.2 Informacijsko-komunikacijska tehnologija v Sloveniji

Stopnja internetne penetracije v Sloveniji je okoli evropskega povprečja. Podatki Statističnega urada Republike Slovenije za 2010 kažejo, da je dostop do interneta tedaj imelo 68 odstotkov gospodinjstev. Glede na javno letno poročilo iz leta 2010 rezultati raziskave Statističnega urada kažejo, da je v Sloveniji 95 odstotkov otrok, starih od 9 do 16 let, rednih uporabnikov interneta od skupno 154.063 otrok. Uporaba interneta med slovenskimi otroki je nad povprečjem Evropske unije, ki je 93-odstotna. Zaskrbljujoč je podatek, ki govori, da ima vsaj 57 odstotkov slovenskih otrok internetni dostop v svoji spalnici.

Slovenija glede na uporabo mobilnih telefonov sodi med najbolj razvite države v Evropski uniji. Med otroki v starostni skupini od 10 do 15 let je 98 odstotkov uporabnikov mobilnih telefonov. Mobilnih telefonov ne uporabljajo le za telefonske pogovore in pošiljanje SMS- ter

MMS-sporočil, temveč tudi za pošiljanje fotografij in videov. (Javno letno poročilo Centra za varnejši internet, 2010)

V času otroštva preživijo otroci danes več časa pred televizijo kot pa v šoli. »Zaslon« je postal zdravstveno vprašanje. Raziskava, ki je bila objavljena v najbolj ugledni medicinski in znanstveni reviji, kaže, da je sama količina časa, ki ga otroci preživijo pred TV, DVD, računalniškimi zasloni in na internetu, povezana s pomembnimi merljivimi biološkimi spremembami v njihovih telesih in možganih, ki bi lahko imele drastične zdravstvene posledice. Povprečni sedemletnik do svojega dopolnjenega sedmega leta pred zaslonom preživi leto dni skupaj po 24 ur, povprečen mladostnik v Evropi pa do svojega dopolnjenega osemnajstega leta pred zaslonom preživi skupno že štiri leta (šteto po 24 ur). (Sigman, 2010)

3 SOCIALNA SPLETNA OMREŽJA

Otroci največ uporabljajo socialna omrežja za kratenje dolgčasa. Predstavlja jim zabavo, druženje, iskanje pozicije in pa iskanje uporabnih informacij.

Socialna omrežja so v današnjem času postala pobeg pred nezadovoljstvom v realnem življenju. Sanjamo o virtualnem svetu, s katerim nadomeščamo težave, odnose ali pomanjkanja teh odnosov v svojem življenju. Z virtualnim življenjem torej nadomeščamo pomanjkanje ali pa odsotnost socialnih stikov.

Uporaba internetnih omrežij je realnost. Raziskovalci so enotni v svojem razmišljanju, ko govorijo o tem, da so socialna omrežja prekratek čas v uporabi, da bi poznali vse možne posledice njihove uporabe. Veljalo naj bi, da imajo socialna omrežja lahko, tako kot vse druge reči, pozitivne in negativne učinke na posameznika. Njihov vpliv na psihično počutje je pri večini uporabnikov majhen in posreden, ugotavljajo raziskovalci. Po eni strani spodbujajo in lajšajo družabne stike in s tem povečujejo socialno samozaupanje. Povratne informacije, ki jih uporabniki dobivajo, zlasti njihov ton (pozitiven ali negativen), pa lahko to samozaupanje podprejo ali zmanjšajo. Pri tistih, katerih osebnostne značilnosti ne predstavljajo tveganja za odvisniško vedenje, so možni negativni učinki zanemarljivi. (Pšeničny, 2011)

Socialna omrežja naj ne bi zasvojila vsakega, tako kot ne postane alkoholik vsak, ki kdaj popije kozarec pijače. Tistim, ki so bolj čustveno ranljivi, iskanje zadovoljevanja določenih čustvenih potreb (bližina, naklonjenost, intimnost) v realnem življenju zaradi te ranljivosti prinaša tudi več bolečin in razočaranj. Zatekanje v virtualne skupnosti interneta jim na videz

omogoča uravnavati istočasno prisoten strah pred bližino in izolacijo: po eni strani imajo občutek, da so povezani s tistimi, s katerimi so v stiku prek interneta, vendar brez prave bližine, ki zanje predstavlja grožnjo bolečine. Zdi se jim, da razmerje med bližino in oddaljenostjo uravnavajo sami, zato ga doživljajo manj ogrožajoče kot resnične medsebojne odnose. Stisko ob socialni izolaciji v vsakdanjem življenju, ki je posledica strahu pred bližino, tako zmanjšujejo z navidezno bližino v virtualnih odnosih, prijateljstvih ali celo čustvenih partnerstvih. Nadzor pa je zgolj navidezen, saj jih v resnici žene njihova nenehna lakota po bližini in istočasen strah pred njo, trenutno zadovoljstvo hitro zamenja še večja potreba in tesnoba. (Pšeničny, 2011)

Socialna spletna omrežja omogočajo jasno in razumljivo ustvarjanje spletnih samopredstavitev. Spletna omrežja so se začela pojavljati kmalu po ustanovitvi interneta. Scott (2007, str. 229) navaja, da naj bi se trend socialnih internetnih omrežij začel, ko so se ljudje želeli zopet povezati s prijatelji, prav tako pa najti nove prijatelje na spletu.

Profesorica z univerze v Oxfordu Susan Greenfield je dejala, da jo skrbi, da uporaba socialnih omrežij zaustavi razvoj otroških možganov, ter da se bodo mladi sčasoma odpovedali dejanskim neposrednim razgovorom, ker so ti spletni dialogi tako lahkotni. (Dnevnik, 2009)

(Treadaway in Smith 2012, str. 27) pravita, da ne bomo veliko odnesli od spletnih omrežij, če se bomo pri njihovi uporabi posvetili samo sebi. Prijatelji so potrebni. Interakcije so potrebne, drugače je obisk medijske socialne strani kot hoja čez pokopališče ali pa pogovor s samim seboj.

3.1 Vrste socialnih omrežij

V Sloveniji prav tako kot po svetu prevladuje spletno socialno omrežje Facebook, takoj za njim je Myspace. Druga popularna spletna socialna omrežja so Windows Live Spaces, Twitter, You Tube, Habbo, Clasmates.com, Netlog in še mnoga druga. Popularnost spletnih socialnih omrežij iz leta v leto narašča predvsem med najstniki in ostalimi mladimi. (Pangerl 2011, str. 5)

3.1.1 Facebook

Facebook je postal naš vsakdanji element. Navadil nas je, da javno delimo naše misli, osebne podatke, fotografije itd. Ker je spletno omrežje Facebook predmet raziskave magistrske naloge, ga bom podrobno opisala v nadaljevanju naloge.

3.1.2 Microsoft Network

Messenger, okrajšano z MSN (ime izvira iz besedne zveze Microsoft Network), je produkt podjetja Microsoft. To spletno omrežje ponuja več načinov sporazumevanja, kot so pisanje, pogovarjanje s pomočjo slušalk, ogledovanje s pomočjo spletne kamere in izmenjavanje datotek. MSN Messenger je program za internetno klepetanje v operacijskem sistemu Windows. Bolj je namenjen domačim uporabnikom, saj omogoča ogromno lastnih nastavitvev itd. Prednost programa je tudi v tem, da je brezplačen, da ga hitro naložimo, omogoča igranje iger in pošiljanje elektronske pošte. Med slabosti Messengerja spada spoznavanje novih oseb, ki pa je lahko nevarno, s prejetimi sporočili pa lahko tudi prejmemo računalniški virus. Messenger kmalu ne bo več na voljo.

3.1.3 Twitter

Spletna socialna mreža Twitter je namenjena komuniciranju s prijatelji po svetu. Na trgu je od leta 2006, njen ustanovitelj pa je Jack Dorsey. Najprej je bil imenovan »internetni sms«, saj je bil ustvarjen za pisanje kratkih sporočil. Kot ostala socialna omrežja je tudi Twitter preprost za uporabo. Uporabnik ustvari uporabniško ime in geslo, nato mu je že omogočeno deljenje svojih misli s celim svetom. Sporočila, ki jih napiše v okence, so vidna vsem na prvi strani, ob njih je tudi jasno objavljeno ime uporabnika. Posamezna objava, imenovana tweet, je lahko sestavljena največ iz 140 znakov. Twitter je zelo popularen v Združenih državah Amerike. Twitter je hitro rastoča socialna mreža, ki že lovi konkurenčno mrežo Facebook.

3.1.4 Skype

Socialno omrežje Skype je po uporabi in načinu zelo podoben Messengerju. Skype je internetno telefonsko omrežje, ki preko spleta omogoča komunikacijo uporabnikov. Razvila sta ga Janus Friis in Niklas Zennström leta 2003. Prvotno ime projekta je bilo Sky peer-to-peer, skrajšano Skyper, a ker je bila ta domena že zasedena, so ime spremenili v Skype, to se je tudi obdržalo. Leta 2005 je Skype kupilo spletno dražbeno podjetje EBay. Decembra leta

2005 je bila uvedena videotelefonija, leta 2006 pa funkcija Skypecasting, ki so jo kasneje ukinili. Omogočala je javne konferenčne klice do 100 ljudi naenkrat. V letu 2007 so bile uvedene funkcije Skype najdi, Skype prime, pošiljanje denarja preko Skype programa (slednja funkcija je omogočila uporabnikom Skype programa pošiljanje denarja preko PayPal od enega uporabnika Skype programa do drugega). Kasneje je Skype uvedel tudi funkcijo, namenjeno poslovnim uporabnikom. To se je zgodilo v letu 2009. Skype se razvija še danes in uvaja mnoge nove funkcije. Številni uporabniki Skype programa so navedeni v »imeniku« Skype programa. Dandanes Skype omogoča video in glasovni pogovor ter video konferenco do pet uporabnikov. Glasovni pogovor omogoča klice med pari uporabnikov in konferenčne klice, pri katerih lahko sodeluje do 25 uporabnikov vključno z gostiteljem konferenčnega klica. Video klepet omogoča klice med pari uporabnikov.

3.1.5 Netlog

Netlog je belgijska različica socialnega omrežja. Narejena je bila predvsem za evropski trg. Deluje podobno kot Messenger, vendar se lahko pogovarjaš samo znotraj strani. Netlog je spletna platforma, kjer lahko uporabniki vzdržujejo stik s svojo družabno mrežo in jo širijo. Razvili so ga pri Massive Media NV iz Ghenta v Belgiji. Trenutno je na voljo v 40 jezikih in ima več kot 98 milijonov uporabnikov po Evropi, to število pa se večja vsak dan. Člani lahko na Netlogu ustvarijo svojo lastno spletno stran z blogom, slikami, video posnetki, dogodki, itd., ter aktivnosti delijo s svojimi prijatelji. Massive Media NV je razvila edinstveno lokalizacijsko tehnologijo, ki zagotavlja geografsko usmerjenost vseh vsebin, posebej prilagojenih profilu vsakega posameznega člana. Vodilni na trgu po ComScoru je Netlog vodilni v Belgiji, Italiji, Avstriji, Švici, Romuniji in Turčiji. Na Nizozemskem, v Nemčiji, Franciji in na Portugalskem je Netlog na drugem mestu. Vsak mesec brska po strani več kot 100 milijonov obiskovalcev, kar predstavlja več kot 2 milijard ogledov strani. (Netlog, 2013)

3.1.6 My Space

My Space je spletna stran, ki je namenjena predvsem mladostnikom. Najprej je bila zamišljena kot virtualno skladišče, vendar so ga po dveh letih spremenili v spletno druženje. S priporočili se je širil od ust do ust. Spletno stran sta ustanovila Lorenz Bogaert ter Toon Coppens julija 2003 v Gentu v Belgiji. Spadal je med največja spletna socialna omrežja na svetu, nato pa je število uporabnikov začelo upadati, predvsem zaradi pojava novih spletnih socialnih omrežij.

3.1.7 YouTube

You Tube je bil ustvarjen februarja 2005 s strani PayPal. Deluje v skladu z definicijo, da se uporabniki registrirajo in sami ustvarjajo svoj profil, imajo možnost komuniciranja z ostalimi uporabniki, soustvarjajo spletno stran z dodajanjem videoposnetkov in se združujejo na podlagi istih interesov. Več milijardam ljudi tako omogoča odkrivanje, gledanje in skupno rabo izvirnih videoposnetkov. YouTube je skupnost, v kateri se lahko obiskovalci povezujejo, obveščajo in navdihujejo druge po vsem svetu ter deluje kot distribucijsko okolje za ustvarjalce izvirne vsebine in oglaševalce ne glede na njihovo velikost. Vsak mesec ga obiše več kot 800 milijonov različnih uporabnikov, ki lahko gledajo več kot štiri milijarde ur videoposnetkov. V to socialno omrežje je vsako minuto prenesenih 72 ur videoposnetkov; 70 odstotkov YouTubovega prometa je zunaj Združenih držav Amerike. Na voljo je v 53 državah in v 61 jezikih.

4 FACEBOOK

Facebook je postal naš vsakdanji sopotnik. Navadil nas je, da javno delimo naše misli, osebne podatke, fotografije, mnenja, itd., s tem pa nevede sebi in drugim povzročamo veliko škodo. Socialno omrežje Facebook je družabno omrežje, ki je postavljeno v virtualnem prostoru. Oblikuje nove skupnosti, prav tako se oblikujejo novi in drugačni medosebni odnosi, tvorijo se nove politične in kulturne sfere. Glavni namen Facebooka je ohranjanje stika s prijatelji, sorodniki, sošolci, sodelavci, torej sklepanje novih prijateljstev. Število spletnih prijateljev močno presega število prijateljev v realnem življenju. Facebook nam omogoča, da se ohranijo in ponovno vzpostavijo vezi z ljudmi, ki smo jih nekoč poznali in ki jih želimo spoznati bolje.

4.1 Opis socialnega omrežja Facebook

Socialno omrežje Facebook nas na naslovni, prijavnici strani pozdravi v prijetni belo-modri barvi, ki je prisotna tudi znotraj omrežja. Ko se oseba želi priključiti socialnemu omrežju, mora vnesti v prikazna polja svoje ime, priimek, elektronski naslov, geslo in rojstni datum. Vsi zahtevani podatki so osebni podatki.

Zakon o varstvu osebnih podatkov določa (Uradno prečiščeno besedilo ZVOP-1-UPB1 in Ur. l. 94/2007), da je osebni podatek kateri koli podatek, ki se nanaša na posameznika, ne glede na obliko, v kateri je izražen. Tudi obdelava osebnih podatkov je določena in pomeni kakršno

koli delovanje ali niz delovanj, ki se izvajajo v zvezi z osebnimi podatki, ki so avtomatizirano obdelani ali ki so pri ročni obdelavi del zbirke osebnih podatkov ali so namenjeni vključitvi v zbirko osebnih podatkov, zlasti zbiranje, pridobivanje, vpis, urejanje, shranjevanje, prilagajanje ali spreminjanje, priklic, vpogled, uporaba, razkritje s prenosom, sporočanje, širjenje ali drugo dajanje na razpolago, razvrstitev ali povezovanje, blokiranje, anonimiziranje, izbris ali uničenje; obdelava je lahko ročna ali avtomatizirana (sredstva obdelave). Avtomatizirana obdelava je obdelava osebnih podatkov s sredstvi informacijske tehnologije. Vendar pa uporabniki sami odločajo o uporabi in posredovanju le-teh.

Največja težava za nekatere na Facebooku je relativna javnost zelo osebnih informacij. V svoje omrežje najprej spustimo ljudi, ki so nam najbližji, potem pa se ta mreža razširi na ljudi, ki jih komaj poznamo in s katerimi se niti ne želimo družiti. (Mavsar, 2008)

Nemško sodišče je razsodilo, da Facebook krši zakonodajo, saj brez privoljenja in vednosti uporabnikov zbira njihove podatke in jih obdeluje za komercialne namene. To še posebej velja za aplikacijo "Najdi prijatelja". Facebook bo moral pogoje spremeniti in jih prilagoditi odločitvi sodišča. Z aplikacijo "Najdi prijatelja" Facebook samovoljno zbira podatke o kontaktih vseh svojih uporabnikov. Pri tem uporabnikov z obsegom in načini zbiranja podatkov ne seznanjajo dovolj jasno in pregledno. Aplikacija družbi Facebook omogoča dostop do elektronskih imenikov uporabnikov, torej tudi do podatkov prijateljev uporabnika, kot so ime, elektronska pošta in telefonske številke. Podatke družba Facebook zbira, ne da bi prijatelji to vedeli ali hoteli in ne glede na to, ali imajo Facebook račun ali ne. To izvedo šele tedaj, ko prejmejo elektronsko sporočilo, s katerim jih Facebook vabi, da se pridružijo skupnosti. Sodišče je odločilo, da je nezakonito tudi določilo splošnih pogojev Facebooka, ki slednjemu dovoljuje uporabljati in razširjati vse, kar na svojem profilu ustvarijo oziroma objavijo uporabniki. Torej celo fotografije, na katerih so uporabniki, ali filme, ki so jih ti ustvarili. (Nezakonito zbiranje podatkov na internetu, 2012)

4.2 Izgled Facebooka

Slika 4.1: Prikaz prijavnne strani Facebooka

Vir: Kužner, lastni prikaz (2013)

Uporabnik, ki je mladoletna oseba, mlajša od 13 let, ima pri prijavi možnost, da navede neresnične rojstne podatke in se priključi v omrežje.

4.3 Sestava Facebooka

Glavni dve prikazni strani znotraj omrežja Facebook sta »Časovnica« in »Domov«. »Časovnica« je osebna stran, na kateri so vidne objave, npr. kaj trenutno počnemo, o čem razmišljamo, video objave, objave fotografij in podobno. Na Facebooku lahko uporabnik objavlja karkoli v navedenih oblikah. Na strani »domov« pa so vidne objave vseh: uporabnika in njegovih prijateljev.

Vsak uporabnik ima ob levi strani možnost uporabe različnih aplikacij: pošiljanje sporočil znotraj omrežja, spremljanje družabnih in drugih dogodkov, na katere je uporabnik povabljen s strani osebe, ki je dogodek ustvarila. Kreiran je tudi iskalnik prijateljev in možnost kreiranja skupin in preglednik skupin, ki jim je uporabnik pridružen. Dodana je bližnjica za dodajanje fotografij, do zabavnih aplikacij in iger, beležnica, bližnjice do priljubljenih strani in možnost dreganja, s katerim dregamo prijatelje ali kogar koli na Facebooku. Najbližje prijatelje si lahko dodamo na levi strani in jih imamo takoj pri roki, da lahko pogledamo na njihov profil. Enaka možnost je dodana tudi za družinske člane, ki pa jih mora uporabnik predhodno zaprositi za potrditev, da se takšna povezava vzpostavi.

Na desni strani prikazne strani »Domov« se najprej zvrstijo dogodki o stanjih posameznikov (statusi: samski, poročen ...), dogodkov, povabila prijateljev v razne aplikacije. Nato pa sledi reklamni blok. V nadaljevanju si sledijo reklamna sporočila, ki predstavljajo izdelke, dogodke, potovanja, usluge itd. Velik delež vsebin reklam ni primeren za otroke, mlajše od 13 let.

4.4 Razvoj Facebooka

Nastanek Facebooka sega v leto 2004, ko je študent Harvarda Mark Zuckerberg vzpostavil mrežo, da bi se študenti znotraj Univerze Harvard povezali med seboj. Ustvarjena je bila kot spletno socialno omrežje univerze. Za dostop do tega omrežja je posameznik potreboval elektronski naslov Univerze Harvard (harvard.edu). Kasneje so se vanjo s svojimi elektronskimi naslovi lahko vključili tudi študenti drugih šol. To je spletno omrežje ohranjalo precej zaprto in je bilo namenjeno zasebni skupnosti. Septembra 2005 pa se je spletno socialno omrežje Facebook razširilo tako, da so se v mrežo vključili tudi srednješolci, strokovnjaki znotraj korporativnih mrež in na koncu je mreža postala dostopna za vsakogar. (Boyd in Ellison, 2007)

Mark Zuckerberg, ki je bil rojen 14. 5. 1984 v New York, je na Harwardu študiral psihologijo in računalniško znanost. Med študijem je za zabavo najprej ustvaril program Facemash, ki je dovolil študentom izbrati najlepšo osebo od ponujenih fotografij. Ker je uporabljal slike študentov brez dovoljenja, se jim je moral opravičiti, medtem pa so v časopisih objavili, da je njegova stran popolnoma neprimerna. S stvaritvijo ogromnega socialnega omrežja si je pridobil tudi veliko sovražnikov, ki so si lastili idejo Facebook, veliko podjetij ga je hotelo kupiti, saj je vredno več kot 22 milijard dolarjev. Facebook se je naprej imenoval The Facebook, a se je kasneje the-ja znebil, da je bilo ime bolj enostavno.

Na samem začetku so študenti Divya Narendra in brata Cameron in Tyler Winklevoss, ki so ustanovili družabno mrežo ConnectU, tožili Marca Zuckerberga, da je v času, ko je pri njih delal kot programer, ukradel dele programske kode in kopiral njihove ideje. Zadeva je končala na sodišču, kjer je bil postopek prekinjen zaradi izvensodne poravnave obeh sprtih strani. Ko se je Facebook prijel, sta se Marku Zuckerbergu pridružila kolega s fakultete Dustin Moskovitz in Chris Hughes. Takrat so se pričeli finančni prilivi, Marc Zuckerberg in Dustin Moskovitz pa sta zapustila fakulteto in se posvetila razvoju socialne mreže, ki so jo takrat, v letu 2005, preimenovali v Facebook. V tem letu je bila tudi kupljena domena facebook.com za

okoli 200.000 ameriških dolarjev, vložili pa so različni investitorji. Prvi večji finančni vložek, okoli 500.000 ameriških dolarjev, je vložil soustanovitelj PayPal-a Peter Thiel. V nadaljevanju je podjetje Accel Partnes investiralo okoli 13 milijonov ameriških dolarjev. V tem letu so se tudi pričele obtožbe, da Facebook služi kot sredstvo za pridobivanje podatkov o uporabnikih. Očitno pomanjkanje zasebnosti uporabnike ne skrbi, kar kaže tudi podatek, da se članstvo v Facebooku iz dneva v dan veča. (Japundžić, 2008)

4.5 Pogoji uporabe

Facebook je del interneta in kot takega ga moramo sprejeti in to upoštevati pri preprečevanju, saj ne želimo, da bi bili otroci izpostavljeni nevarnim spletnim vsebinam. Osnova sta izgradnja zaupanja in, vsaj pri mlajših otrocih, skupno oziroma vodeno raziskovanje. Facebook med prijavo od nas zahteva potrditev, da smo prebrali pravila uporabe in se strinjamo z njimi. V pravilih piše, da uporaba ni namenjena uporabnikom, mlajšim od 13 let oziroma mlajšim od 18 let, če uporabnik ne obiskuje šole. S tem se je Facebook pravno zaščitil pred odgovornostjo v primeru, če bi ga uporabljali mladoletni in bi se jim pripetila kakšna neprijetnost. Je pa tudi res, da teh pravno-formalnih besedil večina uporabnikov ne prebere. Menda pravila v povprečju prebere manj kot deset odstotkov uporabnikov. Ker pa ni mehanizma, ki bi mlajšim onemogočal prijavo, ti seveda to lahko storijo. Facebook je aktualen tudi med otroki, o njem se pogovarjajo v šoli, in ker so bistveni deli prevedeni v slovenščino, lahko svoj profil preprosto odpre vsak malce iznajdljivejši otrok. (Kosmač, 2009)

4.6 Značilnosti Facebooka

Uporabniki Facebooka z njegovo uporabo pridobijo določene vzorce in komunikacijske izkušnje, ki z drugimi dejavniki pomagajo k oblikovanju njihove identitete.

Kot je opisano, ni potrebno veliko iznajdljivosti, da se registriramo na spletnem socialnem omrežju Facebook, zato lahko slednje brez težav opravijo tudi otroci, stari od 8 do 13 let, ali celo še mlajši. Uporabnik Facebooka sam po izbiri dodaja prijatelje in potrjuje prijatelje. V skrajnem levem kotu Facebooka so navedena tri »opozorila«. Prvo opozorilo prikazuje uporabniku, kdo mu je poslal vabilo za prijateljstvo. Uporabnik s klikom odpre seznam in potrdi prošnje za prijateljstvo, ima pa tudi možnost, da prošnje ne potrdi, ampak jo »skrije« z

vidnega območja s klikom na gumb »prezri«. Prošnja je še vedno aktivna in jo uporabnik lahko potrdi kasneje.

Drugo opozorilo v skrajnem levem kotu je bližnjica do sporočil, ki se lahko pošiljajo med uporabniki Facebooka. Ta »predal« je ustvarjen kot ena vrsta elektronske pošte.

Tretje opozorilo pa opozarja uporabnika o tekočih zadevah, ki se dogajajo na Facebooku. Opozorilo obvešča uporabnika, ko prijatelji »všečkajo« ali komentirajo njegove objave, ko uporabnik komentira določeno objavo in isto objavo komentira prijatelj. Opozorilo se prikaže, ko uporabnik opravi kakršno koli dejavnost na Facebooku, ki je z njim v povezavi.

4.7 Tveganja pri uporabi socialnega omrežja Facebook

Kot sem že omenila, ima vsaka stvar svoje prednosti in svoje slabosti. Največja tveganja mladih pri uporabi socialnega omrežja so:

- spletno ustrahovanje,
- pošiljanje in prejemanje pornografskih sporočil – »grooming«,
- depresija,
- odvisnost od Facebooka,
- socialna osamitev,
- zloraba osebnih podatkov.

4.7.1 Spletno ustrahovanje

Spletno ustrahovanje (Cyberbullying) je namerna uporaba digitalnih medijev za posredovanje napačnih, sovražnih in neprijetnih informacij o drugi osebi. Spletno ustrahovanje je zelo pogosto in se lahko pripeti vsaki mladi osebi pri uporabi interneta, posledica tega ustrahovanja pa so psihične težave, kot so tesnoba, depresija, izolacija, dostikrat pa tudi misel na samomor.

4.7.2 Pošiljanje in prejemanje pornografskih sporočil – »grooming«

Pri uporabi Facebooka obstaja možnost prejemanja pornografskih sporočil ali namigovanje na spolnost. V kolikor se otroci s temi tveganji ne morejo soočiti, lahko raba spleta pripelje do škodljivih posledic. Mnogo od teh sporočil, fotografij se hitro razširi.

Pošiljanje in prejemanje pornografskih sporočil lahko tudi označimo z besedo »grooming«, ki pomeni navezovanje stikov z mladoletnimi z namenom spolne zlorabe. Najpogosteje do tega prihaja v klepetalnicah, kjer pedofili poskušajo doseči svoje cilje tako, da se pretvarjajo, da so vrstniki svojih žrtev. Tako v teh klepetalnicah začnejo pogovor s svojo potencialno žrtvijo in tako poskušajo izvedeti njen naslov, interese, hobije in izkušnje v spolnosti. Z različnimi zvijačami poskušajo mladoletnike zapeljati v pogovore o spolnosti, katerih cilj je spolna zloraba.

4.7.3 Depresija

Facebook depresija je depresija, ki jo uporabniki razvijejo, če preveč časa preživijo na internetu. Sprejem in stik z vrstniki sta dva pomembna elementa odraščanja. Intenzivnost uporabe lahko torej sproži depresijo pri otroku. Tudi v tem primeru obstaja verjetnost tveganja za socialno izolacijo. (Clarke-Pearson in O'Keeffe, 2011)

4.7.4 Odvisnost od Facebooka

Odvisnost od Facebooka je stanje, ko preverjanje Facebooka postane dnevna obveznost; je prva in zadnja stvar, ki jo človek naredi vsak dan, tudi sicer ga preverja večkrat dnevno in zanj porabi več kot uro na dan. Čez dan so delovne, družinske, šolske obveznosti zanemarjene, namesto tega se odvisnik raje posveča Facebooku. Brez internetnega socialnega omrežja se odvisnik počuti praznega, življenje se mu zdi nezanimivo; večino misli usmerja k računalniku. Če ne more preveriti, kaj se dogaja, kaj je kdo napisal, se njegove misli znova in znova vrtijo okrog tega, zato išče načine, da bi prišel z njim v stik.

4.7.5 Socialna osamitev

Do takšnega stanja pride, ker se zaradi prevelike rabe informacijsko-komunikacijske tehnologije in s tem posledično povečanega posredovanja komuniciranja preko socialnih omrežij zmanjša število fizičnih in čustvenih stikov, kar pomeni, da se neposredno verbalno komuniciranje bistveno zmanjša. Lahko trdimo, da je računalnik povsem spremenil naš način življenja.

4.7.6 Zloraba osebnih podatkov

Najbolj pogost primer zlorabe podatkov je, ko nekdo uporabi geslo uporabnika za dostop njegovih podatkov ali se izdaja oziroma pretvarja, da je to on. Takšnim dejanjem sledi škodljiva raba osebnih podatkov otroka in finančna izguba zaradi prevare na internetu. Do kraje identitete torej pride takrat, ko nekdo vzame informacije o vas in jih potem uporabi za prevaro. Nikoli ne moremo biti nikjer povsem zaščiteni. Znanje strokovnjakov se širi, istočasno pa se širi znanje ljudi, ki nam na takšen ali drugačen način želijo škoditi.

4.8 Prednosti uporabe Facebooka

Kljub mnogim slabostim pa nam uporaba Facebooka prinaša tudi določene prednosti, ki niso zanemarljive.

4.8.1 Hitrejša in cenovno ugodna oblika komuniciranja

Do komunikacije nas loči samo klik ali dva in že smo povezani s sošolcem, prijateljem, sosedom itd. Komuniciranje ni odvisno od krajevne oddaljenosti, kar nam prinaša tudi finančno prednost, saj je splet razširjen skoraj povsod po svetu. Uporabnik lahko z objavo prenese želeno informacijo vsem svojim prijateljem ali pa z eno objavo ustvari dogodek in zelo hitro obvesti svoje prijatelje o določeni stvari. Predstavlja najboljšo in najhitrejšo obliko posredovanja informacij.

4.8.2 Navezovanje stikov

Navezovanje stikov predstavlja prednost predvsem za tiste, ki v realnem življenju težko navezujejo stike in ki jim predstavlja neposredno soočenje velik problem. Zaslone jim tako nudi neke vrste zavetje, kjer se ne vidita sramežljivost in pomanjkanje samozavesti.

4.8.3 Krepitev samozavesti in oblikovanje samopodobe

Tistim, ki trpijo za pomanjkanjem »dobre« samopodobe, lahko takšno spletno socialno omrežje izboljša samopodobo. Potrditev pod lastno sliko ali pa potrditev pod lepo mislijo daje otrokom občutek veselja in jim krepi samozavest.

4.8.4 Zabava

Glede na to da Facebook ponuja več različnih stvari hkrati, ga največ otrok uporablja predvsem zaradi zabave. Otroci ga v največji meri uporabljajo za igranje spletnih iger, za gledanje fotografij, iskanje ljudi in druženje.

5 ORGANIZACIJE V BOJU PROTI NEZAKONITIM VSEBINAM

Z ustanovitvijo Centra za varnejši internet tudi Slovenija sodeluje v boju proti nezakonitim vsebinam, osvešča o varnejši rabi interneta in ščiti otroke pred spletnim zapeljevanjem z namenom spolne zlorabe (t. i. »grooming«). Tako lahko slovenski uporabniki interneta prek točke osveščanja SAFE-SI pridobivajo znanje o varnejši uporabi interneta, prek prijavnice točke Spletno oko prijavljajo nezakonite vsebine, na katere naletijo na internetu, medtem ko lahko otroci in mladostniki prek telefonske svetovalne linije Nasvet za Net dobijo pomoč pri reševanju kakršnih koli težav, s katerimi se srečujejo na spletu.

5.1 Zavod Arnes

Akademsko in raziskovalna mreža Slovenije – Arnes je javni zavod, ki zagotavlja omrežne storitve organizacijam s področja raziskovanja, izobraževanja in kulture ter omogoča njihovo povezovanje in medsebojno sodelovanje ter sodelovanje s sorodnimi organizacijami v tujini.

5.1.1 Poslanstvo in aktivnosti raziskovalne mreže Zavoda Arnes

V omrežje Arnes je povezanih več kot tisoč slovenskih organizacij, storitve Arnesa pa na tak način uporablja blizu dvesto tisoč ljudi. Mednarodna povezljivost z izobraževalnimi in raziskovalnimi omrežji drugih držav je zagotovljena preko več desetgigabitnega omrežja GÉANT, ki ga sofinancira Evropska komisija. Na ta način lahko uporabniki sodelujejo pri mednarodnih projektih, ki zahtevajo hitre in zanesljive informacijsko-komunikacijske povezave, stabilne videokonferenčne prenose ter prenos velike količine podatkov. Pri uvajanju novih tehnologij in storitev Arnes operativno in projektno sodeluje tudi z drugimi institucijami, ki pokrivajo določeno področje uporabe tega omrežja in z različnimi strokovnimi skupinami nacionalnih programov oz. projektov. V ta sklop sodi tudi aktivna vloga in članstvo v Svetu projektov Safe-si in Spletno oko, ki potekata v okviru evropskega akcijskega načrta Varnejši internet. (Zavod Arnes)

Center SI-CERT (Slovenian Computer Emergency Response Team) je center za posredovanje pri internetnih incidentih. Prvi CERT je bil ustanovljen leta 1988 v ZDA kot odgovor na prvi večji internetni incident – širjenje prvega črva, kasneje imenovanega kar "The Internet Worm".

SI-CERT deluje v okviru Arnesa (Akademske in raziskovalne mreže Slovenije), vendar pa sprejema prijave varnostnih incidentov za vsa računalniška omrežja v Sloveniji. Ureja in koordinira obveščanje in reševanje varnostnih problemov v računalniških omrežjih v Sloveniji. SI-CERT obravnava obvestila o zlorabah, okužbah in vdorih v računalniške sisteme. Predstavlja kontaktno točko, ki opravlja posredniško in svetovalno vlogo. (SI-CERT)

5.2 Zveza potrošnikov Slovenije

Zveza potrošnikov Slovenije ostaja aktivna na področju spletne varnosti in pravic uporabnikov spleta tako kot že minulih skoraj dvajset let. Je neodvisna in nevladna organizacija, ustanovljena leta 1990, ki varuje in zastopa interese potrošnikov, jim nudi nepristranske nasvete in jih osvešča. Predsednica ZPS je Breda Kutin. (Zveza potrošnikov Slovenije)

5.2.1 Poslanstvo in aktivnosti Zveze potrošnikov Slovenije

Njihovo poslanstvo so informirani in osveščeni potrošniki, ki poznajo in uveljavljajo svoje pravice ter na drugi strani potrošnikom naklonjena družba, ki spoštuje in varuje pravice potrošnikov. V sodelovanju s slovenskimi, evropskimi in svetovnimi nevladnimi organizacijami si Zveza potrošnikov Slovenije aktivno prizadeva za izboljšanje kakovosti in varnosti izdelkov ter storitev, se prav tako bojuje proti nezakonitim vsebinam in tako skuša ščititi interese otrok. (Zveza potrošnikov Slovenije)

5.3 Safe.si

Projekt Center za varnejši internet Safe-si izvajajo Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Arnes, Zveza prijateljev mladine Slovenije in Zavod MISSS (Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije), financirata pa ga Generalni direktorat Connect pri Evropski komisiji in Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

5.3.1 Poslanstvo in aktivnosti centra za varnejši internet Safe.si

Poslanstvo nacionalne kampanje osveščanja je informiranje uporabnikov interneta, kako se lahko zaščitijo pred nevarnostmi, ki jih prinašajo nove interaktivne tehnologije, kot sta internet in mobilni telefon.

SAFE-SI od leta 2005 deluje kot nacionalna točka osveščanja, namenjena spodbujanju zaščite in osveščanja otrok ter najstnikov, ki uporabljajo internet. Ob ustanovitvi je bil projekt deležen takojšnjega in vsesplošno pozitivnega odziva tako s strani različnih deležnikov kot tudi splošne javnosti. V letu 2009 je s svojim delovanjem pričela tudi telefonska linija Nasvet za net. Namenjena je svetovanju (prek telefona ali elektronske pošte) otrokom in mladostnikom, ki so naleteli na neprimerno ali škodljivo spletno vsebino ali stike, postali žrtev spletnega nadlegovanja oziroma kraje identitete ali pa bi se radi pogovorili o drugih vprašanjih in dilemah, povezanih s spletom. Namen projekta je s skrbno zasnovano kampanjo osveščanja ciljne skupine (učitelje, starše, otroke in najstnike) informirati o prednostih in nevarnostih uporabe IKT. (Projekt Center za varnejši internet Safe-si)

Glavne aktivnosti:

- vzdrževanje osrednje spletne strani kot baze znanja in pomoči za otroke, najstnike, starše in učitelje;
- izobraževanje učiteljev in drugih strokovnih delavcev za poučevanje in prenos vsebin varne rabe interneta;
- priprava in distribucija izobraževalnih gradiv (zloženek, brošur, didaktičnih iger ipd.) za vse ciljne skupine;
- izvedba delavnic za otroke in mladostnike, predavanj za starše, natečajev za šole;
- organizacija in udeležba na predstavitvah, konferencah, okroglih mizah, seminarjih, dogodkih;
- zagotavljanje medijske prisotnosti, priprava člankov in prispevkov za različne medije;
- organizacija in izvedba dogodkov in aktivnosti ob svetovnem dnevu varne rabe interneta.

5.4 Spletno oko

Na spletno slovensko prijavno točko Spletno-okno.si lahko anonimno prijavimo otroško pornografijo in sovražni govor na internetu. Začetki te točke segajo v september 2006, uporabniki spleta pa so lahko sporne in nezakonite vsebine začeli prijavljati v marcu 2007, ko

je bila zagotovljena tehnološka platforma, oblikovana spletna stran www.spletno-oko.si in vzpostavljeno sodelovanje z Vrhovnim državnim tožilstvom Slovenije, Policijo ter predstavniki medijev in ostalih organizacij, ki aktivno delujejo na področju varovanja pravic otrok.

Projekt spletno-oko financirajo Generalni direktorat za informacijsko družbo pri Evropski komisiji, Direktorat za informacijsko družbo v okviru Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo in partnerji (Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Zveza potrošnikov Slovenije in Akademska in raziskovalna mreža Slovenije). Deluje pod okriljem mednarodne organizacije INHOPE, ki je bila v okviru programa Evropske komisije Akcijski načrt za varnejši internet ustanovljena leta 1999. Danes INHOPE združuje 35 prijavnih točk s celega sveta, med drugim iz Evrope, Azije, Afrike, Severne Amerike in Avstralije. V prizadevanju doseči učinkovit odziv na nezakonite spletne vsebine, INHOPE organizira redna srečanja prijavnih točk in jih podpira pri obravnavi prijav nezakonitih vsebin. O učinkovitosti organizacije INHOPE priča celotno število prijav, ki so jih prejele prijavne točke po vsem svetu. Med letoma 2004 in 2006 je v omrežje INHOPE prispelo 900.000 prijav, medtem ko so prijavne točke obravnavale skupno 1,9 milijona prijav domnevno nezakonitih vsebin. 160.000 izmed vseh podanih prijav je bilo predanih organom pregona. (Spletno oko)

5.4.1 Poslanstvo prijavne točke – Spletno oko

Spletno oko bistveno prispeva k odpravljanju otroške pornografije in sovražnega govora s spleta tako v Sloveniji kot tudi v tujini, saj omogoča prijavo domnevno nezakonitih vsebin na spletu, spodbuja izobraževanj in osveščanj o nezakonitih spletnih vsebinah ter spodbuja zaupanje vladnih in nevladnih organizacij v slovensko prijavno točko Spletno oko.

Poslanstvo prijavne točke je v partnerstvu sodelovati s policijo, tožilstvom, Uradom varuha za človekove pravice, ponudniki internetnih storitev, javnimi in drugimi zainteresiranimi vladnimi ter nevladnimi organizacijami ter tako s spleta v kar največji meri odpraviti otroško pornografijo in sovražni govor

Spletna stran www.spletno-oko.si, ki je na voljo tako v slovenskem kot tudi v angleškem jeziku, je eno ključnih orodij za komuniciranje med prijavno točko in javnostjo. Na spletni strani je obiskovalcem na voljo prijavi obrazec, s katerim lahko anonimno prijavijo nezakonite spletne vsebine, kot sta sovražni govor in otroška pornografija. Poleg tega lahko obiskovalci na spletni strani preberejo koristne informacije o prijavi točki in njenih

aktivnostih, novice o nezakonitih spletnih vsebinah, splošne informacije o varni rabi interneta ter zakonska določila o sovražnem govoru in otroški pornografiji. (Spletno oko)

6 PRAVNA PODLAGA V SVETU IN PRI NAS

V Sloveniji so otroci zaščiteni s Kazenskim zakonikom (Uradno prečiščeno besedilo KZ-1-UPB2 in Ur. l. 50/2012). Z novelo je 15. 5. 2012 stopil v veljavo zakon, ki nadomešča stari zakon (KZ-1). Nastal je 173. a-člen, ki govori, da se kaznuje z zaporom do enega leta tisti, ki osebo, mlajšo od petnajst let, prek informacijskih ali komunikacijskih tehnologij nagovarja za srečanje z namenom, da bi zoper njo storil kaznivo dejanje iz prvega odstavka 173. člena tega zakonika ali zaradi izdelave slik, avdiovizualnih ali drugih predmetov pornografske ali drugačne seksualne vsebine, in so nagovarjanju sledila konkretna dejanja za uresničitev srečanja.

Leta 1998 je Kongres v ZDA sprejel Zakon COPPA (Children's Online Privacy Protection Act), ki govori o pravicah in zasebnosti otrok, ki uporabljajo spletna omrežja. To je zelo dobronameren zakon, ki je bil sprejet že pred prihodom orodij MySpace, Facebook in ostalih spletnih omrežij. Zakon zahteva, da za spletna mesta, ki jih obiskuje otrok, mlajši od 13 let, pridobi soglasje staršev. (Magid, 2011)

Največji problem glede zakonodaje se pojavlja pri »groomingu«, s katerim se definira navezovanja stikov z mladoletniki z namenom spolne zlorabe, saj veliko držav v svoji zakonodaji nima definicije, ki bi opredeljevala to področje, čeravno nekatere države imajo specifične člene, ki dejanje kaznujejo. V državah, kjer imajo v zakonodaji opredeljen grooming, je najnižja zagrožena kazen v Estoniji, največ eno leto zapora ali denarna kazen, nasprotno pa sta v ZDA in Avstraliji zagroženi najvišji kazni za to dejanje, in sicer 40 oziroma 15 let zapora. V primeru Slovenije v Kazenskem zakoniku tudi ni bilo opredelitve ali specifičnih členov, ki bi kaznovali dejanje navezovanja stikov z mladoletniki za namen spolne zlorabe ali da bi lahko tako dejanje pod določenimi pogoji obravnavali kot npr. poskus spolnega napada na osebo, mlajšo od petnajst let, do dopolnitve zakona, ki je stopil v veljavo 15. 5. 2012. (Internetna kazniva dejanja zoper otroke v državah članicah omrežja INHOPE, 2012)

7 STATISTIČNI VPOGLED OBRAVNAVANE TEME

Otroci in mladoletniki pri nas so na spletu izpostavljeni visoki stopnji tveganja, obenem pa so glede varne rabe interneta slabo ozaveščeni. Naši otroci so med računalniško najbolj pismenimi v Evropi, vendar imajo na voljo premalo pozitivnih vsebin, ki bi bile zanje dovolj privlačne in zanimive in ki bi obenem zmanjšale stopnjo tveganja. To je pokazala študija, opravljena v okviru projekta EU Kids Online, ki ga pri nas vodi dr. Bojana Lobe s Centra za metodologijo in informatiko na Fakulteti za družbene vede. Uporaba interneta je med slovenskimi otroki v primerjavi z njihovimi evropskimi kolegi malo nad povprečjem. To pa je, kot pojasnjuje dr. Bojana Lobe, tudi razlog, zakaj je stopnja tveganja, ki so ji izpostavljeni naši otroci na internetu, visoka. "Pogosta uporaba namreč skoraj vedno vodi tudi do visokega tveganja," dodaja Lobetova. (Dimnik, 2008)

7.1 Statistika v Sloveniji

Podatki na spletnem portalu Raba interneta v Sloveniji (RIS) govorijo o tem, da družabna omrežja v starostni skupini od 9 do 12 let uporablja 53 odstotkov slovenskih otrok, medtem ko znaša evropsko povprečje 38 odstotkov. Ob tem strokovnjaki opozarjajo, da Facebook dovoljuje registracijo le starejšim od 13 let, a tega seveda ne preverja. Tako se z lažnim rojstnim datumom lahko registrirajo tudi mlajši. Izpostavljajo pa tudi, da ima kar četrtna otrok v starostni skupini od 9 do 12 let nastavitve zasebnosti nastavljene tako, da lahko njihove podatke in objave vidijo vsi. Še bolj zaskrbljujoče pa je, da je med njimi petina takšnih, ki so na Facebook vpisali tudi svoj naslov in/ali telefonsko številko. (Slovenski otroci na drugem mestu po uporabi Facebooka, 2011)

Januarja 2013 je bilo zabeleženih natanko 748 200 uporabnikov Facebooka v Sloveniji. Slovenijo to uvršča na 91. mesto izmed 200 držav. Na spletno omrežje je vpisanih 51 % moških in 49 % žensk. (Slovenia Facebook Statistics, 2013)

7.2 Statistika po svetu

Glede na raziskavo, ki so jo izvedli na Minor.Monitor.com, so otroci postali veliki »prevaranti« kar zadeva starost na Facebooku. Ena izmed raziskav, ki je bila narejena v ZDA med starši tisočih otrok, ki so prijavljeni na Facebooku, je pokazala, da je kar 38 odstotkov teh otrok, ki so bili zajeti v raziskavi, mlajših od 13 let, 4 odstotke otrok pa je celo mlajših od 6 let. (Matyszczyk, 2012)

Na hrvaškem portalu so starše vprašali, koliko let naj bi imel otrok, ko odpre svoj profil na Facebooku. 75 odstotkov vprašanih je menilo, da morajo biti otroci starejši od 15 let, pet odstotkov jih meni, da otroci profila v nobeni starosti ne potrebujejo, 20 odstotkov je odgovorilo, da imajo svoj profil lahko že otroci, stari deset let. (Mlakar, 2011)

Nedavna raziskava, ki jo je naredila neprofitna organizacija v Ameriki med potrošniki, je pokazala, da je 7.500.000 uporabnikov Facebooka starih pod 13 let. Dve tretjini teh uporabnikov naj bi bilo mlajših od 10 let. (Consumer Reports Survey, 2011)

Povprečni uporabnik ima okrog 130 prijateljev. Uporabniki Facebooka tako porabijo več kot 500 milijonov minut na mesec, zato lahko trdimo, da je postal fenomen med omrežji.

7.3 Splošni statistični podatki o Facebooku

Statistični podatki spletnega socialnega omrežja Facebook (Facebook, 2012):

- ima 1 bilijon aktivnih uporabnikov (merjeno decembra 2012),
- 81 odstotkov uporabnikov ne živi v ZDA,
- 618 milijonov uporabnikov v povprečju vsakodnevno uporablja Facebook (merjeno decembra 2012),
- 680 milijonov uporabnikov mesečno uporablja mobilni Facebook,
- dostopen je v sedmih jezikih,
- na Facebook se na dan v povprečju naloži 300 milijonov slik,
- podjetje Facebook je v mesecu decembru 2012 zaposlovalo 4619 ljudi.

8 EMPIRIČNI DEL

8.1 Namen, pričakovani rezultati in cilji raziskave

Namen raziskave je tako pridobiti podatke, ki bi pokazali, kakšno je realno stanje uporabe Facebooka med osnovnošolskimi otroki v starostni dobi do 13 let, ter ugotoviti, kako se ta razširjenost kaže v uspešnosti učnega procesa, medsebojnih odnosih, vrstniškem nasilju, načinu komuniciranja ter pridobiti podatke o negativnih ter pozitivnih vplivih 'nelegalne uporabe' Facebooka pri opisanem vzorcu, vplive na duševno zdravje ter zavedanje nevarnosti posredovanja osebnih podatkov.

Z ugotovitvami želim priti do spoznanj, zakaj je Facebook postal tak fenomen med mladimi (starimi do 13 let) in ali je dejansko nadomestil fizično druženje.

Pričakovani rezultat je podrobno spoznanje na področju uporabe Facebooka pri otrocih, mlajših od 13 let. Predpostavljamo, da spletna socialna omrežja spreminjajo medsebojne odnose in osebnost posameznika. Pričakovan rezultat raziskave je torej interpretacija paradigmatkega modela, ki predstavlja vzročne pogoje, ki so osnova oziroma povod za nastanek pojava.

Večina mladostnikov se z zaščito svojega profila ne želi in ne zna ukvarjati. Odprti profil lahko bere vsakdo z dobrimi ali slabimi nameni. Tudi če je profil ustrezno zaščiten in objave lahko spremljajo samo prijatelji, večina ljudi, ki ima petdeset ali več prijateljev, niti ne ve, kdo pravzaprav so te osebe. Tudi če uporabnik striktno potrjuje le uporabnike, ki jih pozna, je težko reči, ali nekdo ni ustvaril profila z imenom vašega znanca in vas prosil za prijateljstvo. Večina ne preveri, ali posameznik res ima profil in ali je lastnik profila res oseba, po kateri se imenuje profil. Tako lahko podatke spremlja nekdo, ki vas na nek način želi izkoristiti. Poleg tega normalno komunicirate z lastnikom takega profila, le ta pa lahko od vas pridobi še dodatne podatke, ki jih niti ne objavljate, hkrati pa se z njim lahko dogovorite za srečanje (npr. pedofilija) ali pa posredujete podatke, s katerimi še globlje poseže v vašo zasebnost. Otroci si bodo ustvarjali profile, ker to počno vsi. Naša naloga (odraslih) je, da jih izobrazimo, da to počno relativno varno. (Bernik, 2011)

Želim ugotoviti prisotnost in vpliv uporabe Facebooka na osnovnošolske otroke od 3. do 6. razreda, oziroma v starostni skupini otrok do 13. leta, ugotoviti razširjenost uporabe kljub prepovedi včlanitve na Facebook.

8.2 Opredelitev raziskovalnega problema

Največja težava je ravno tem, ker otroci preživijo preveč časa za elektronskimi mediji, kot pa da bi se družili v živo. Zanima me predvsem, zakaj je Facebook postal tako zelo popularen, da svoj profil ustvari že vsaj vsak tretji otrok med osmim in trinajstim letom. Glavni cilj magistrske naloge je ugotoviti, v kolikšni meri učenci osnovnih šol v občini Krško uporabljajo Facebook in pa, kako se njegov vpliv izraža na obnašanju in odraščanju otrok.

8.3 Raziskovalne hipoteze

Hipoteze oziroma raziskovalna vprašanja:

- HIPOTEZA 1: Uporaba Facebooka pri osnovnošolskih otrocih do 13. leta ni razširjena.

Ta hipoteza se nanaša na 1. anketno vprašanje.

- HIPOTEZA 2: Starši pri otrocih nadzirajo uporabo Facebooka.

Druga hipoteza zajema 2., 6., 7. in 8. anketno vprašanje.

- HIPOTEZA 3: Facebook uporabnikom povzroča čustvene težave.

Tretja hipoteza se navezuje na 15. in 19. vprašanje ankete.

- HIPOTEZA 4: Uporaba Facebooka ima pri otrocih negativne vplive na uspešnost v šoli.

10. in 11. vprašanje se navezujeta na to trditev.

- HIPOTEZA 5: Otroci na Facebooku se ne zavedajo nevarnosti posredovanja osebnih podatkov.

Hipoteza pokriva 12., 13. in 14. vprašanje.

- HIPOTEZA 6: Uporaba Facebooka je fizično prijateljstvo nadomestila z virtualnim.

Trditev pokriva 16., 17., in 18. anketno vprašanje.

9 METODOLOGIJA

9.1 Metoda pridobivanja podatkov

Pri raziskovanju in izdelavi naloge sem uporabila dve metodi, in sicer metodo kvantitativne raziskave z anketiranjem in kabinetno študijo. Z anketiranjem sem prišla do najbolj zanesljivih in realnih podatkov, saj so ankete anonimne. Otroci torej niso imeli razloga izogibati se resničnim odgovorom v anketi. Zajela sem vse otroke, stare od 8. do 13. leta, torej od tretjega do šestega razreda. Anketni vprašalnik je bil sestavljen iz razumljivih in enostavnih vprašanj. Anketna vprašanja so bila zaprtega tipa, kar pomeni, da sem odgovore ponudila sama. Ko sem z anketiranjem zaključila, sem se osredotočila na kabinetno študijo, kjer sem vse podatke zbrala in jih analizirala. Upoštevala sem osnovne statistične metode in

podatke oziroma rezultate grafično predstavila. V anketo sem zajela 919 otrok, ki obiskujejo šole v občini Krško.

9.2 Opis vzorca

Prošnjo k izpolnjevanju anketnega vprašalnika sem poslala vsem šolam v občini Krško. Odobritve glede izvajanja anket sem prejela prav od vseh šol. V vzorec sem zajela vseh sedem osnovnih šol. Ankete so vsebovale obvestilo za starše glede samega izpolnjevanja anket. Najprej sem vse ankete razdelila po šolah. Otroci so jih odnesli domov in če so se starši strinjali, da njihovi otroci anketo rešijo, so jo v naslednjih sedmih dneh prinesli v šolo in jo oddali v za to namenjen zaboj. Po enem tednu sem zaboje po šolah dvignila in začela z obdelavo podatkov. Podatke sem zbirala s pomočjo kvantitativne tehnike, torej s pomočjo anketnega vprašalnika. Anketiranci so odgovarjali na 19 vprašanj. V anketnem vprašalniku je že prvo vprašanje izločilo tiste otroke, ki niso prijavljeni na spletno socialno omrežje Facebook. Anketni vprašalnik je bil za vse anketirance anonimnega značaja.

9.2.1 Osnovna šola Jurija Dalmatina Krško

Osnovna šola Jurija Dalmatina Krško se nahaja na Šolski ulici 1 v Krškem. Ravnateljica Osnovne šole Krško je Antonija Glas Smodič, ustanovitelj šole je Občina Krško. Šolo obiskujejo učenci naslednjih krajevnih skupnosti: Krško, Zdole, Dolenja vas, Gora in Spodnji Stari Grad in Spodnja Libna. Osnovna šola Jurija Dalmatina Krško je javni zavod, ki opravlja osnovnošolsko izobraževanje otrok 9-letne osnovne šole in šteje skupno 674 otrok. Od tega 303 učenci obiskujejo od 3. do 6. razreda, te sem torej zajela v svojo raziskavo. (Osnovna šola Jurija Dalmatina, 2013)

9.2.2 Osnovna šola XIV. divizije Senovo

Osnovna šola XIV. divizije se nahaja na Trgu XIV. divizije na Senovem. Ravnatelj šole je Vinko Hostar. Šolo obiskuje 246 učencev, od tega 91 otrok obiskuje tretji, četrti, peti ali šesti razred. Osnovno šolo XIV. divizije Senovo obiskujejo učenci iz naslednjih zaselkov: s Senovega, z Malega Kamna, z Reštanja, z Dobrove, iz Šedma, Brezja, Kališevca, Dovškega, Stranj in z Gorenjega Leskovca. (Osnovna šola XIV. divizije Senovo, 2013)

9.2.3 OŠ Koprivnica

Osnovna šola Koprivnica je javni zavod, ki opravlja devetletno osnovnošolsko izobraževanje otrok. Ustanovitelj Osnovne šole Koprivnica je Občina Krško. Šola se nahaja na naslovu Koprivnica 2, njen ravnatelj pa je Jože Ivančič. Osnovno šolo Koprivnica obiskujejo učenci iz občine Krško, občine Kozje in občine Brežice. Sestavljena je iz sledečih zaselkov: Koprivnica, Veliki Dol, Veliki Kamen, Mali Kamen, Lokve, Mrčna sela, Reštanj, Vojsko, Poklek, Gorjane, Križe, Podsreda. Osnovno šolo Koprivnica obiskuje 86 učencev, 35 pa je tistih, ki obiskujejo tretji, četrti, peti ali šesti razred. (Osnovna šola Koprivnica, 2013)

9.2.4 OŠ Raka

Osnovna šola Raka na naslovu Raka 36 šteje skupno 191 učencev, od tega 91 učencev obiskuje tretji, četrti, peti ali šesti razred. Ravnateljica Osnovne šole Raka je Milvana Bizjan. Šolski okoliš Osnovne šole Raka obsega naslednja naselja: Ardro pri Raki, Brezje pri Raki, Celine, Cirje, Dedni Vrh, Dolga Raka, Dobrava pod Rako, Dolenja vas pri Raki, Gmajna, Goli Vrh, Gradišče pri Raki, Jelenik, Koritnica, Kržišče, Mali Koren, Mikote, Pijana Gora, Planina pri Raki, Podlipa, Podulce, Pristava pod Rako, Površje, Raka, Ravno, Smednik, Sela pri Raki, Straža pri Raki, Videm, Veliki Koren, Vrh pri Površju, Zabukovje pri Raki, Zaloke. (Osnovna šola Raka, 2013)

9.2.5 OŠ Leskovec pri Krškem

Javni zavod Osnovna šola Leskovec pri Krškem je zavod, ki ga je ustanovila Občina Krško. V svojem sklopu ima matično šolo v Leskovcu in dve enoti, podružnično šolo od 1. do 4. razreda v Velikem Podlogu ter vzgojno-varstveno enoto. Zavod vodi ravnatelj Anton Bizjak. Šolski okoliš zajema sedem krajevnih skupnosti: KS Leskovec pri Krškem, KS Krško, KS Veliki Podlog, KS Krško polje, KS Senuše, KS Veliki Trn in KS Gora. Osnovna šola skupno šteje 517 otrok. 240 otrok, ki sem jih zajela v raziskavo, pa obiskuje 3., 4., 5., ali 6. razred. (Osnovna šola Leskovec pri Krškem, 2013)

9.2.6 Osnovna šola Podbočje

Šola se nahaja v naselju Podbočje. Vodi jo Branko Strgar. Šolski okoliš obsega Podbočje, Veliko Mraševo, Malo Mraševo, Dobravo, Kalce-Naklo, Brod, Selo, Žabjek, Slivje, Stari Grad, Pristavo, Šutno, Dol, Hrastek, Brlog, Brezovico, Gradec, Planino, Brezje, Prušnje

vas, Vrbje, Frlugo, Gradnje, Mladje, Jablance, Premagovce. Šola skupno šteje 171 otrok, od tega je 69 otrok med 3. in 6. razredom. (Osnovna šola Podbočje. 2013)

9.2.7 Osnovna šola Adama Bohoriča Brestanica

Osnovna šola Adama Bohoriča Brestanica je samostojen zavod, ki opravlja dejavnosti vzgoje in izobraževanja. Šola se nahaja na Šolski cesti 29 v Brestanici. Ravnateljica osnovne šole Adama Bohoriča je Martina Ivačič. Skupno šteje 174 otrok, od tega jih 85 obiskuje tretji, četrti, peti ali šesti razred. Okoliš obsega naselje Brestanico (Cesta izgnancev, Cesta na ribnik, Cesta prvih borcev, Cesta v Log, Elektrarniška cesta, Hlebčeva ulica, Jetrno selo, Kantalon, Kornerjeva ulica, Kozjanska cesta, Likarjeva ulica, Lovska cesta, Na Dorcu, Šolska cesta, Šutna, Trg, Vrtna ulica, Zasavska cesta); naselje Senovo (Bohoričeva cesta Cankarjeva cesta, Pot na Armes, Titova cesta); naselje Krško (Sotelsko) in ostala naselja (Anže, Armeško, Dolenji Leskovec, Gorica pri Raztezu, Lokve, Presladol, Raztez, Rožno, Stolovnik). (Osnovna šola Adama Bohoriča Brestanica, 2013)

9.3 Potek zbiranja in obdelava anketnih podatkov

Raziskavo sem opravilo z anketo. Anketirala sem učence od tretjega do šestega razreda na vseh sedmih šolah v občini Krško. Skupno sem razdelila 919 anket. Nazaj sem prejela 461 izpolnjenih anket.

Izpolnjene anketne vprašalnike sem pregledala in ovrednotila. Tabele in grafe sem urejala in grafično ovrednotila v računalniškem programu Microsoft Excel 2010. Obdelava podatkov je bila kvantitativna, rezultati, povezani z hipotezami, pa prikazani v grafikonih in tabelah.

10 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

Med osnovnošolske otroke sem razdelila skupaj 919 anket. Nazaj sem prejela 461 izpolnjenih anket, kar predstavlja 50,16 odstotkov vseh anket. V nadaljevanju bom interpretirala pridobljene podatke po posameznih šolah.

10.1 Analiza podatkov po šolah

Osnovna šola XIV. divizije Senovo

Osnovna šola šteje en oddelek 3. razreda, en oddelek 4. razreda, en oddelek 5. razreda in dva oddelka 6. razreda. Na Osnovni šoli XIV. divizije Senovo sem razdelila 95 anket. Vrnjenih je bilo vsega 42 anket, kar predstavlja 44,21 odstotkov vseh anket iz te šoli.

Osnovna šola Raka

Osnovna šola ima en 3. razred, en 4. razred, en 6. razred in dva 5. razreda. Na Osnovni šoli Raka sem razdelila 90 anket. Vrnjenih je bilo 53 rešenih anket, kar predstavlja 58,88 % vseh anket.

Osnovna šola Podbočje

Na Osnovni šoli Podbočje sem razdelila 69 anket. Vrnjenih je bilo 53 anket, kar predstavlja 76,81 odstotkov vseh anket, vrnjenih iz te šole. Osnovna šola šteje vsak razred po en oddelek.

Osnovna šola Koprivnica

Na Osnovni šoli Koprivnica sem razdelila 34 anket. Vrnjenih je bilo 25 anket, kar predstavlja 37,52 % vseh vrnjenih anket iz te šole. Na osnovni šoli imajo dva kombinirana oddelka. Zaradi pomanjkanja otrok sta v enem oddelku skupaj tretji in četrti razredi, v drugem oddelku pa peti in šesti razredi.

Osnovna šola Leskovec

Na Osnovni šoli Leskovec sem razdelila 240 anket. Vrnjenih je bilo 96 anket, kar predstavlja 40 odstotkov vseh vrnjenih anket iz te šole. Osnovna šola Leskovec je ena izmed večjih šol v občini, vsi razredi štejejo po tri oddelke.

Osnovna šola Brestanica

Na Osnovni šoli Brestanica sem razdelila 85 anket, vsak razred šteje po en oddelek. Vrnjenih je bilo 67 anket, kar predstavlja 78,82 odstotkov vseh vrnjenih anket iz te šole.

Osnovna šola Jurija Dalmatina

Na Osnovni šoli Jurija Dalmatina je bilo razdeljenih 306 anket. Vrnjenih je bilo 125 anket, kar predstavlja 40,84 % vseh vrnjenih anket iz te šole. Jurij Dalmatin je največja šola v občini Krško in ima tri oddelke tretjega razreda, tri oddelke četrtega razreda, štiri oddelke petega razreda in tri oddelke šestega razreda.

10.2 Analiza po razredih

V tem poglavju nameravam analizirati podatke, pridobljene z anketami, po posameznih vprašanjih. Tu nameravam analizirati odgovore vseh anketirancev ne glede na razredno stopnjo, ki se tičejo posameznega vprašanja.

10.2.1 Tretji razredi

Med učence 3. razreda vseh osnovnih šol v občini Krško sem razdelila 227 anket. Število otrok, ki je potrdilo, da so prijavljeni na spletnem socialnem omrežju Facebook, je 24, kar predstavlja 10,57 odstotkov vseh anketiranih tretješolcev.

10.2.2 Četrty razredi

Med učence 4. razreda vseh osnovnih šol v občini Krško sem razdelila 230 anket. Facebook naj bi uporabljalo vsaj 24 otrok, kar predstavlja 10,43 odstotkov anketiranih četrtošolcev.

10.2.3 Peti razredi

Med učence 5. razreda vseh osnovnih šol v občini Krško sem razdelila 237 anket. Facebook naj bi uporabljalo vsaj 55 otrok, kar predstavlja 23,20 odstotkov vseh anketiranih petošolcev.

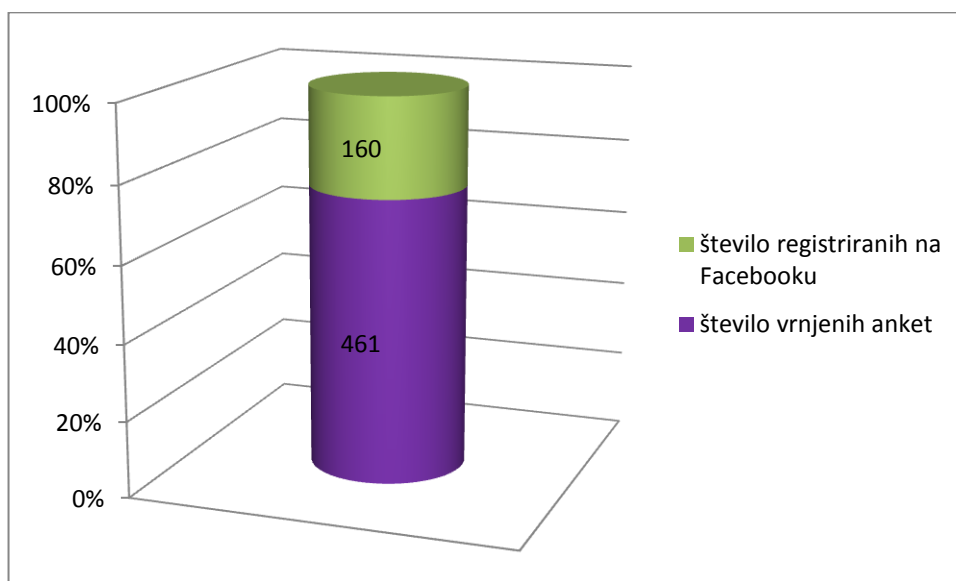
10.2.4 Šesti razredi

Med učence 6. razreda vseh osnovnih šol v občini Krško sem razdelila 225 anket. Facebook naj bi uporabljalo vsaj 57 otrok, kar predstavlja 25,33 odstotkov vseh anketiranih šestošolcev.

10.2.5 Vsi razredi skupaj

Od 919 razdeljenih anket v občini Krško se vsaj 160 učencev, starih od 8 do 13 let, kljub prepovedi poslužuje Facebooka. To predstavlja 17,41 odstotkov vseh učencev, živečih v občini Krško. Od 461 anketirancev, ki so vrnili svoje izpolnjene ankete, je med njimi 34,70 odstotkov otrok, ki so registrirani na omenjenem spletnem omrežju.

Slika 10.1: Prikaz števila otrok, prijavljenih na Facebook, v občini Krško

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

10.3 Analiza anket po posameznem vprašanju

➤ Uporaba Facebooka glede na spol

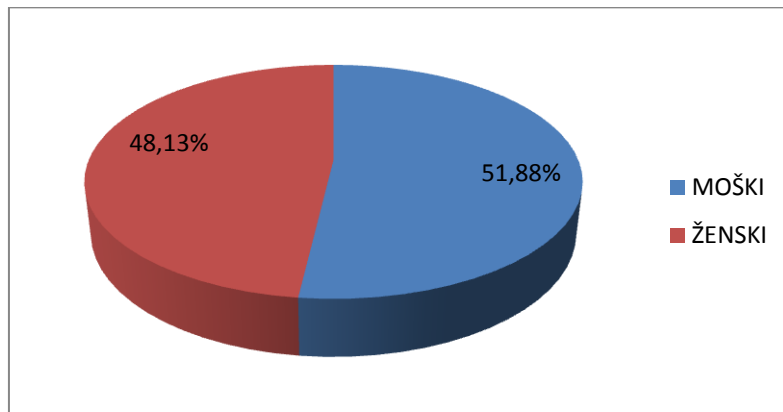
Spol so obkrožili vsi, ki so prijavljeni na socialnem omrežju Facebook. Izmed vseh uporabnikov Facebooka je 83 deklet in 77 dečkov.

Tabela 10.1: Struktura anketirancev glede na spol

SPOL	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
moški	83	51,88 %
ženski	77	48,13 %
SKUPAJ	160	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.2: Strukturiran krog s prikazom odstotkov za spremenljivko spol

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ **Ali ste prijavljeni na socialnem omrežju Facebook?**

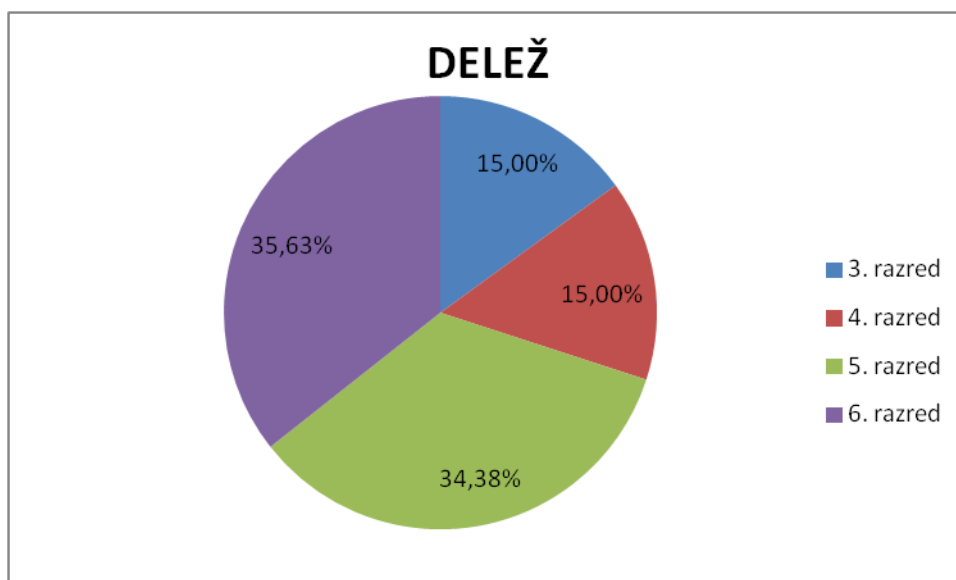
Na to vprašanje je skupaj od 461 otrok odgovorilo za DA 160 otrok, kar pomeni, da 34,70 odstotkov teh otrok uporablja socialno omrežje Facebook. Od teh 160 anketirancev Facebook uporablja 24 učencev 3. razreda, 24 otrok 4. razreda, 55 učencev 5. razreda in 57 otrok 6. razreda.

Tabela 10.2: Struktura anketirancev po razredih

RAZRED	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
3. razred	24	15,00 %
4. razred	24	15,00 %
5. razred	55	34,38 %
6. razred	57	35,63 %
SKUPAJ	160	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.3: Strukturiran prikaz števila otrok, prijavljenih na Facebook po razredih

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ **Kdo vam je pomagal pri prvi prijavi na Facebook?**

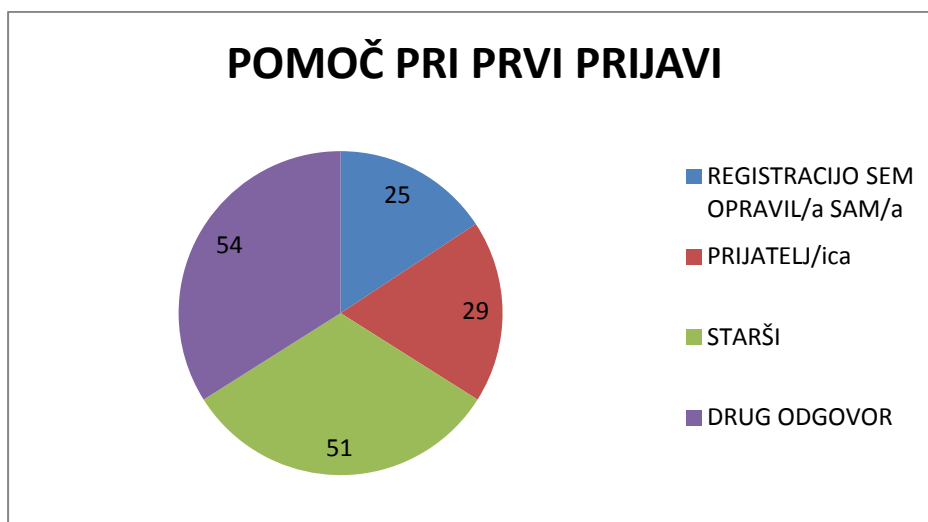
Pri tem vprašanju smo anketirance spraševali, kdo jim je pomagal pri prvi prijavi na Facebook. Od skupno 160 otrok je 25 otrok (15,72 %) prvo prijavo opravilo samo, 29 anketirancem (18,24 %) sta pomagala prijatelj ali prijateljica, 51 otrokom (32,08 %) so starši pomagali pri prvi prijavi, 54 otrokom pa so pomagali sorodniki, sosedje itd.

Tabela 10.3: Struktura anketirancev glede na prvo prijavo na Facebook

POMOČ PRI PRVI PRIJAVI	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
nihče, registracijo sem opravil sam/a	25	15,72 %
prijatelj/ica	29	18,24 %
starši	51	32,08 %
drug odgovor	54	33,96 %
SKUPAJ	159	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.4: Strukturiran prikaz pomoči pri prvi prijavi

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ **Koliko časa dnevno (skupno) preživite na Facebooku?**

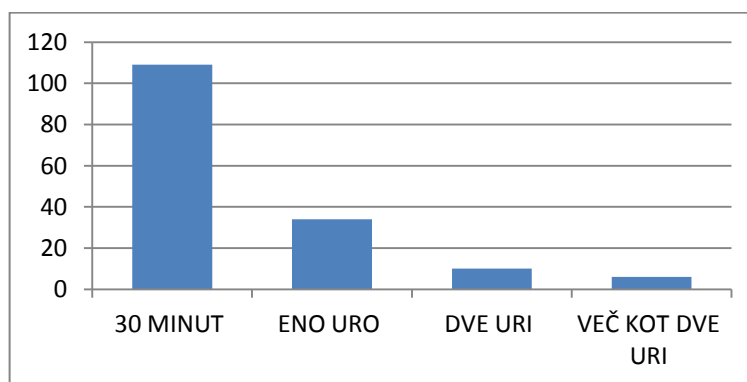
Pri tem vprašanju so anketiranci odgovarjali glede količine časa, ki ga preživljajo na Facebooku dnevno. Od vseh jih je največ odgovorilo, da so na Facebooku dnevno 30 minut ali manj, 34 anketirancev je odgovorilo, da Facebook uporablja eno uro dnevno, 10 učencev preživlja dve uri dnevno na Facebooku, 6 anketirancev pa na Facebooku preživi več kot dve uri dnevno.

Tabela 10.4: Povprečen dnevno preživet čas na Facebooku

POVPREČNA DNEVNA UPORABA FACEBOOKA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
30 minut	109	68,55%
eno uro	34	21,38%
dve uri	10	6,29%
več kot dve uri	6	3,77%
SKUPAJ	159	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.5: Strukturiran krog prikaza dnevno preživetega časa na Facebooku

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ **Kolikokrat tedensko obiščete Facebook?**

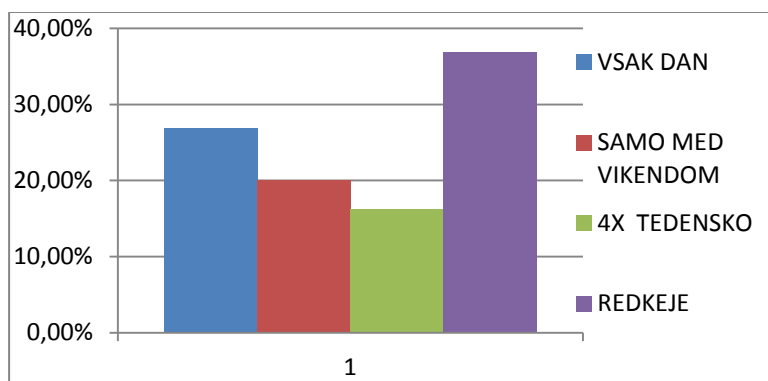
Od vseh anketirancev jih je 59 odgovorilo, da jih Facebook uporablja redko, 32 učencev ga uporablja samo med vikendom, 26 izmed njih najmanj štirikrat tedensko 43 učencev pa je odgovorilo, da Facebook uporabljajo prav vsak dan.

Tabela 10.5: Tedenska uporaba Facebooka

TEDESKA UPORABA FACEBOOKA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
vsak dan	43	26,88 %
samo med vikendom	32	20,00 %
4-krat tedensko	26	16,25 %
redkeje	59	36,88 %
SKUPAJ	160	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.6: Tedenska raba Facebooka

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ **Menite, da je nujno potrebno imeti Facebook?**

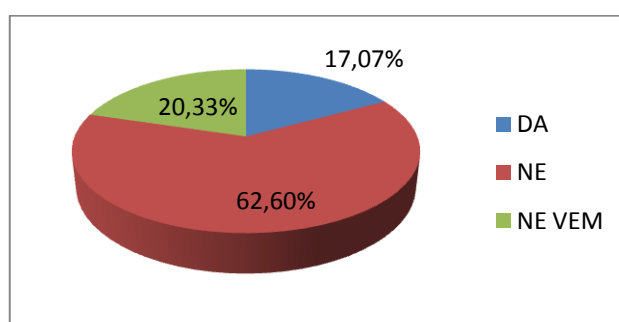
Na to vprašanje je 17,07 odstotkov anketirancev (21 otrok) odgovorilo, da je Facebook nujno potreben v današnjem času. 67,54 odstotkov otrok (77 anketirancev) pravi, da ni tako potreben. 21,93 odstotkov otrok (25 otrok) je neopredeljenih. Na to vprašanje je skupno odgovorilo samo 76,87 odstotkov vseh otrok. Ostali so se odgovora vzdržali.

Tabela 10.6: Strukturiran krog prikaza potrebe po Facebooku

POMEMBNOST FACEBOOKA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
DA	21	17,07 %
NE	77	62,60 %
NE VEM	25	20,33 %
SKUPAJ	123	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.7: Strukturiran prikaz potrebe po Facebooku

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ **Ali starši vedo, da imate odprt Facebook?**

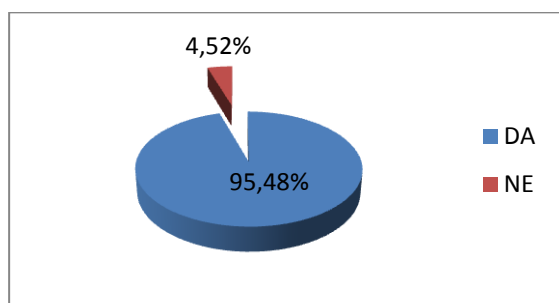
Na to vprašanje je 148 anketirancev odgovorilo, da njihovi starši vedo, da so prijavljeni na spletnem omrežju Facebook. 7 anketirancev je odgovorilo, da njihovi starši ne vedo, da ga uporabljajo, kar pomeni, da 4,52 odstotkov staršev ne ve, da je njihov otrok prijavljen na spletnem omrežju Facebook.

Tabela 10.7: Vednost staršev o registraciji na Facebooku

VEDNOST STARŠEV	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
DA	148	95,48 %
NE	7	4,52 %
SKUPAJ	155	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.8: Vednost staršev o registraciji na Facebooku

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ **Ali ste staršem zaupali svoje geslo?**

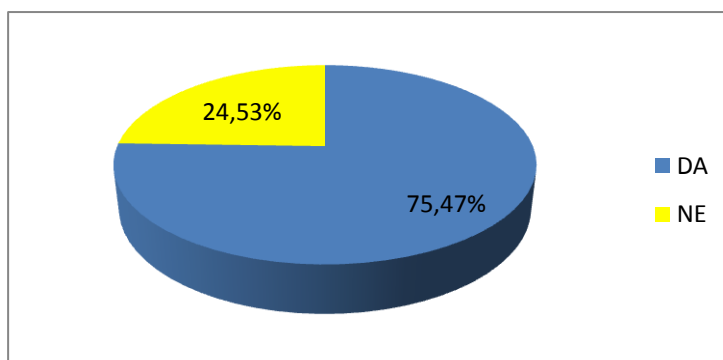
Glede na ugotovitve prejšnjega anketnega vprašanja, da starši 148 anketirancev vedo, da njihovi otroci uporabljajo Facebook, je 75,47 odstotkov teh otrok dejansko zaupalo geslo svojim staršem, medtem ko 24,35 odstotkov tega ni storilo.

Tabela 10.8: Zaupanje gesla staršem

ZAUPANJE GESLA STARŠEM	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
DA	120	75,47 %
NE	39	24,53 %
SKUPAJ	159	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.9: Zaupanje gesla staršem

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ **Kako vas starši nadzirajo pri uporabi Facebooka?**

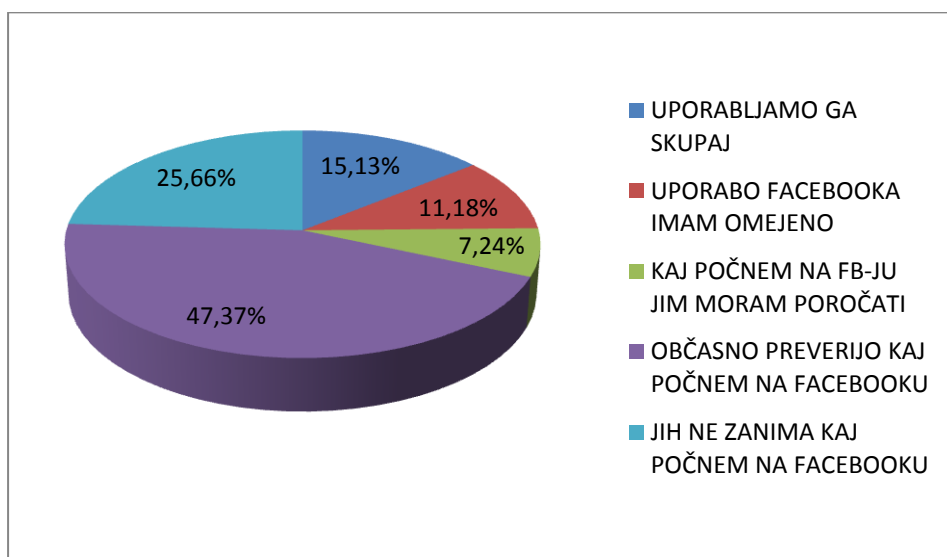
Na to vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Od 160 otrok, ki ima Facebook, je odgovorilo 152 otrok. 15,13 % učencev (23 otrok) socialno omrežje Facebook uporablja skupaj s starši. Uporabo Facebooka ima omejeno 11,18 % otrok (17 otrok). 7,23 % učencev (11 otrok) mora poročati svojim staršem, kaj počnejo na Facebooku. 47,36 % (72 učencev) učencem starši občasno preverijo dejavnosti na tem omrežju. Zaskrbljujoč rezultat pa je, da je 25,65 odstotkov (39 otrok) obkrožilo, da starše sploh ne zanima, kaj počnejo na Facebooku.

Tabela 10.9: Nadzor staršev pri uporabi Facebooka

NADZOR STARŠEV PRI UPORABI FACEBOOKA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
uporabljam ga skupaj	23	15,13 %
uporabo Facebooka imam omejeno	17	11,18 %
kaj počnem na Facebooku, jim moram poročati	11	7,24 %
občasno preverijo, kaj počnem na Facebooku	72	47,37 %
jih ne zanima kaj počnem na Facebooku	39	25,66 %
SKUPAJ	152	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.10: Strukturiran prikaz nadzora staršev pri uporabi Facebooka

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ Kako dostopate do Facebooka?

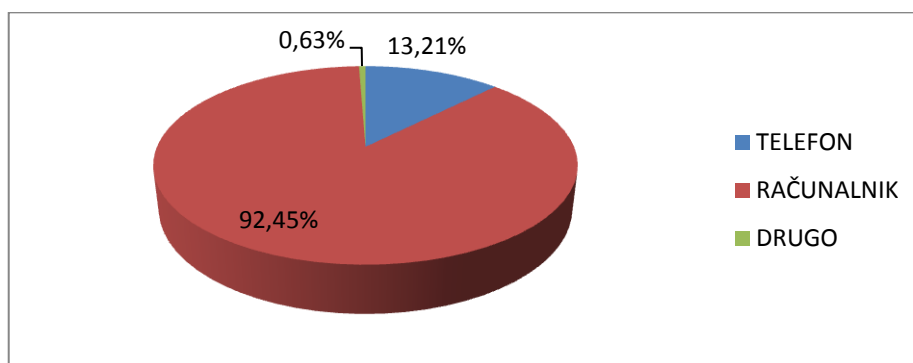
Na to vprašanje je odgovorilo 159 otrok. 13,21 % učencev (21 otrok) je odgovorilo, da Facebook uporabljajo tudi preko telefona. 147 učencev (92,45 %) je odgovorilo, da se na Facebook prijavljajo preko računalnika in 0,63 % učencev (1 otrok) je navedlo, da Facebook uporabljajo tudi preko tabličnega računalnika.

Tabela 10.10: Dostopanje do Facebooka

DOSTOP DO FACEBOOKA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
telefon	21	13,21 %
računalnik	147	92,45 %
drugo	1	0,63 %
SKUPAJ ODGOVOROV	169	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.11: Strukturiran prikaz dostopa do Facebooka

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ **Ali čas, namenjen učenju, raje namenite uporabi Facebooka?**

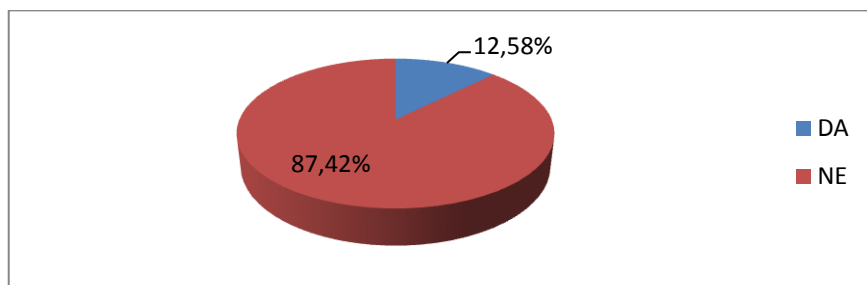
Na vprašanje, ali čas, namenjen učenju, otroci raje porabijo za Facebook, je odgovorilo 160 otrok. 87,42 odstotkov otrok (139 otrok) je odgovorilo, da to ne drži, medtem ko je 12,58 odstotkov učencev (20 otrok) odgovorilo, da čas, namenjen učenju, raje izkoristijo za Facebook.

Tabela 10.11: Uporaba Facebooka med časom, namenjenim za učenje

UPORABA FACEBOOKA MED UČENJEM	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
DA	20	12,58 %
NE	139	87,42 %
SKUPAJ	159	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.12: Uporaba Facebooka namesto učenja

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

- **Zaradi uporabe Facebooka sem se manj učil in zaradi tega dobil slabše ocene v šoli.**

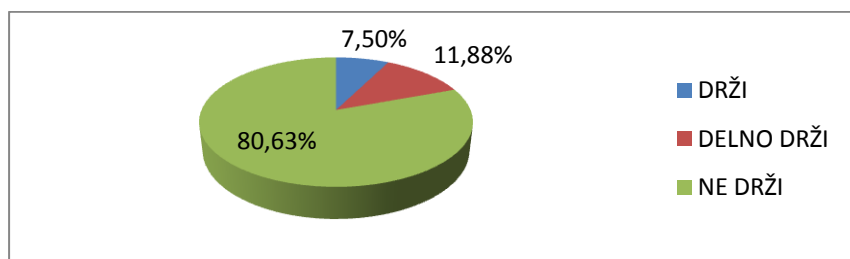
Na to vprašanje so odgovorili vsi otroci, ki imajo Facebook, torej 160 učencev. Izražali so moč strinjanja glede tega, ali so zaradi uporabe Facebooka kdaj posledično dobili slabšo oceno v šoli. 7,5 odstotkov (12 otrok) je odgovorilo, da ta trditev drži in da so dobili zaradi tega slabšo oceno. 11,87 odstotkov učencev (19 otrok) je na to vprašanje odgovorilo, da to delno drži, 129 otrok oziroma 80,62 odstotkov otrok je odgovorilo, da to sploh ne drži.

Tabela 10.12: Slabše ocene zaradi uporabe Facebooka

MOČ STRINJANJA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
drži	12	7,50 %
delno drži	19	11,88 %
ne drži	129	80,63 %
SKUPAJ	160	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.13: Strukturiran prikaz otrok, ki so dobili slabše ocene zaradi uporabe Facebooka

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

- **Facebook se mi zdi varen za uporabo.**

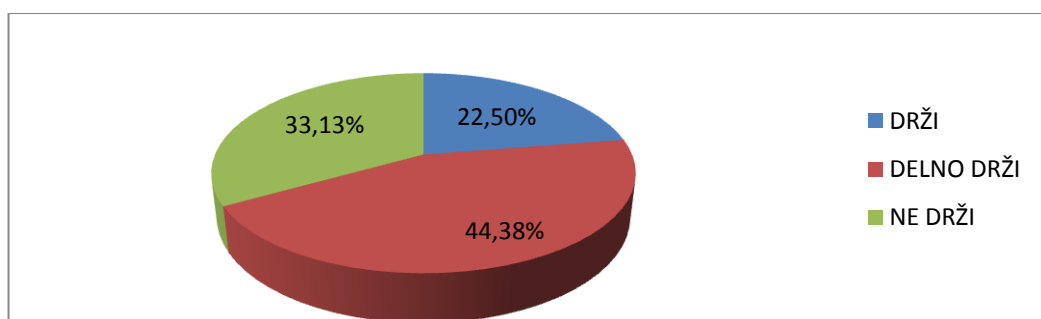
Na vprašanje, ali se jim zdi Facebook varna spletna stran, je 22,50 odstotkov otrok (36 otrok) odgovorilo, da ta trditev drži. 71 otrok oziroma 44,38 odstotkov učencev pravi, da se delno strinjajo s trditvijo, medtem ko se samo 53 otrok oziroma 33,13 odstotkov anketirancev zaveda, da jim na Facebooku pretijo nevarnosti in da ni varen za uporabo. Na to vprašanje je odgovorilo vseh 160 otrok, ki so registrirani na spletnem omrežju Facebook.

Tabela 10.13: Mnenje glede varnosti Facebooka

MOČ STRINJANJA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
drži	36	22,50 %
delno drži	71	44,38 %
ne drži	53	33,13 %
SKUPAJ	160	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.14: Strukturiran prikaz mnenja glede varnosti uporabe Facebooka

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ Kaj najpogosteje delite s prijatelji na Facebooku?

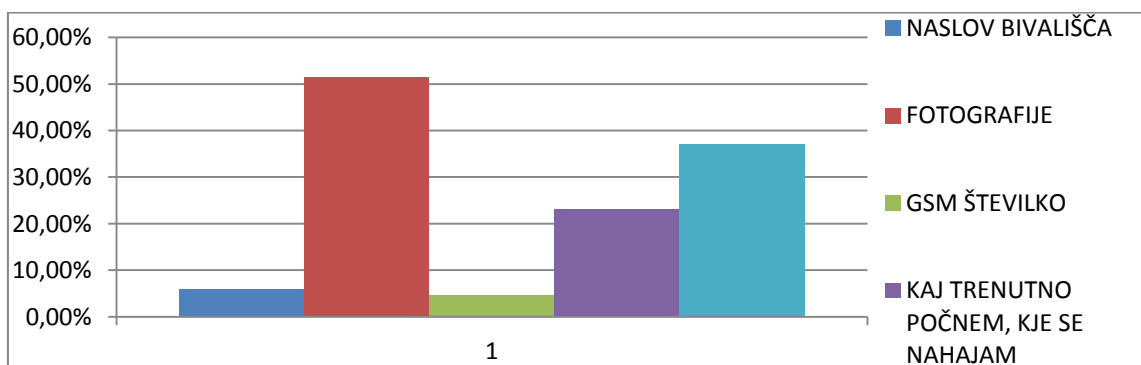
Možnih je bilo več odgovorov. Na to vprašanje je odgovorilo 152 otrok. Otroci najraje na Facebooku delijo fotografije, in to kar v 51,32 odstotkih. 9 otrok je odgovorilo, da imajo na svojem profilu napisan domač naslov, 7 otrok ima javno objavljeno številko telefona, 23,03 odstotkov otrok pa s svojimi prijatelji na spletnem omrežju najraje deli, kaj počnejo in kje se nahajajo.

Tabela 10.14: Delitev podatkov na Facebooku

DELITEV PODATKOV NA FACEBOOKU	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
naslov bivališča	9	5,92 %
fotografije	78	51,32 %
mobilno številko	7	4,61 %
kaj trenutno počnem, kje se nahajam	35	23,03 %
drugo	37	37,00 %
SKUPAJ ODGOVOROV	166	
SKUPAJ ANKETIRANCEV	152	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.15: Strukturiran prikaz delitve osebnih podatkov na Facebooku

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ **Ali sprejemate prošnje za prijateljstvo tudi od ljudi, ki jih ne poznate?**

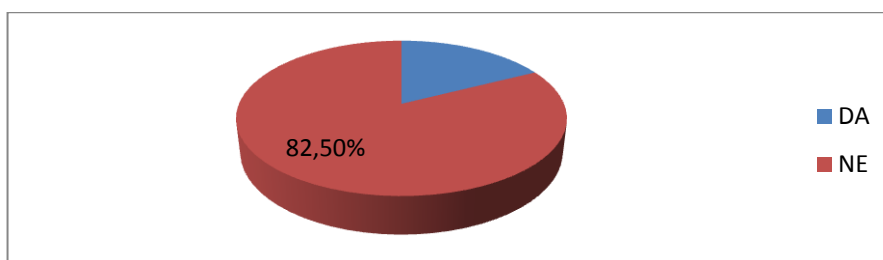
Učenci so na navedeno vprašanje odgovorili dokaj enotno, čeprav je še vedno zaskrbljujoč podatek, da 17,50 odstotkov teh otrok sprejema prijateljstva od tujcev. Na vprašanje je odgovorilo vseh 160 otrok.

Tabela 10.15: Sprejemanje prošenj od neznancev

SPEJEMANJE PROŠENJ ZA PRIAJTELJSTVO OD NEZNANCEV	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
DA	28	17,50 %
NE	132	82,50 %
SKUPAJ	160	

Vir: Kužner, lastni prikaz (2013)

Slika 10.16: Strukturiran prikaz kroga sprejemanja prošenj od neznancev

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ **Pri uporabi Facebooka sem doživel negativne izkušnje.**

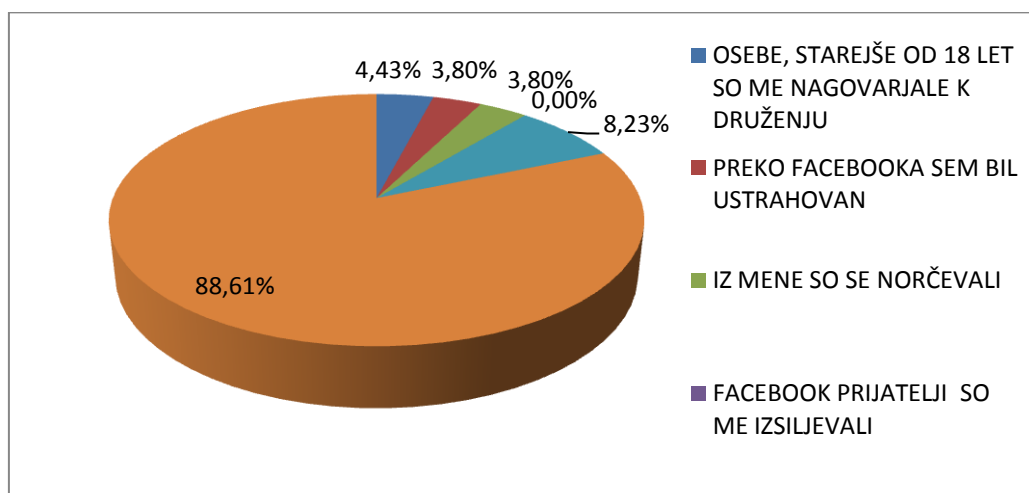
Glede na raziskavo so osnovnošolski otroci oziroma vsaj nekaj njih doživelo negativno izkušnjo pri uporabi Facebooka. 4,43 odstotkov otrok je doživelo, da so jih osebe, ki so starejše od 18 let, nagovarjale na stik. 3,80 odstotkov otrok je bilo na Facebooku ustrahovanih. Iz 3,80 odstotkov otrok so se ostali norčevali. 8,23 odstotkov otrok pa je dobivalo neprimerna sporočila.

Tabela 10.16: Negativne izkušnje pri uporabi Facebooka

NEGATIVNE IZKUŠNJE	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
osebe, starejše od 18 let, so me nagovarjale k druženju	7	4,43 %
preko Facebooka sem bil ustrašovan	6	3,80 %
iz mene so se norčevali	6	3,80 %
Facebook »prijatelji« so me izsiljevali	0	0,00 %
dobival sem »čudna« sporočila	13	8,23 %
nič od napisanega	140	88,61 %
SKUPAJ (odgovorov)	172	
SKUPAJ (anketirancev)	158	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.17: Strukturiran prikaz kroga negativnih izkušnje pri uporabi Facebooka

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ Kaj vam je ljubše?

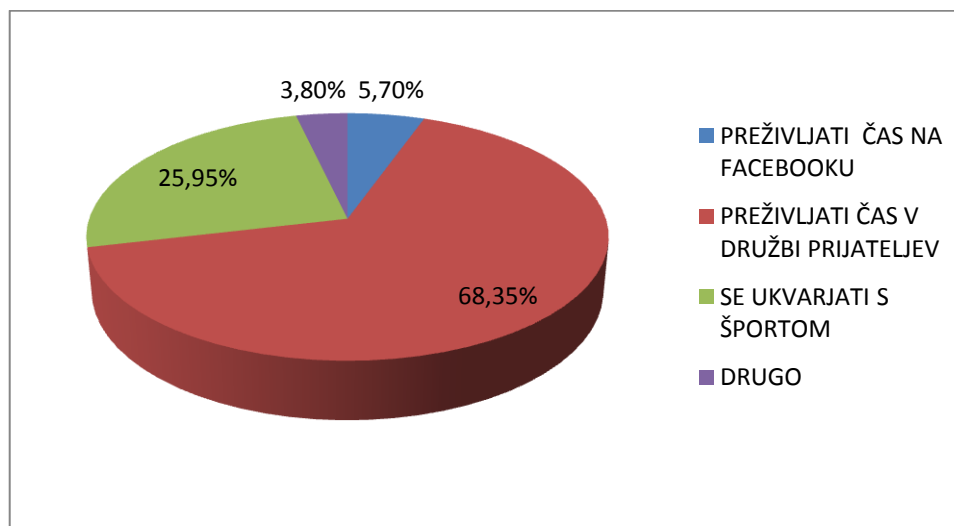
Največ anketirancev svoj prosti čas porabi za druženje s prijatelji (68,35 odstotkov). 5,70 odstotkov teh otrok najraje svoj čas nameni Facebooku. 25,95 odstotkov otrok pa se najraje ukvarja s športom.

Tabela 10.17: Poraba prostega časa

PORABA PROSTEGA ČASA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
preživljati čas na Facebooku	9	5,70 %
preživljati čas v družbi prijateljev	108	68,35 %
se ukvarjati s športom	41	25,95 %
drugo	6	3,80 %
SKUPAJ (odgovorov)	164	
SKUPAJ (anketirancev)	158	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.18: Strukturiran prikaz porabe prostega časa

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ Kako ohranjate stike s svojimi prijatelji?

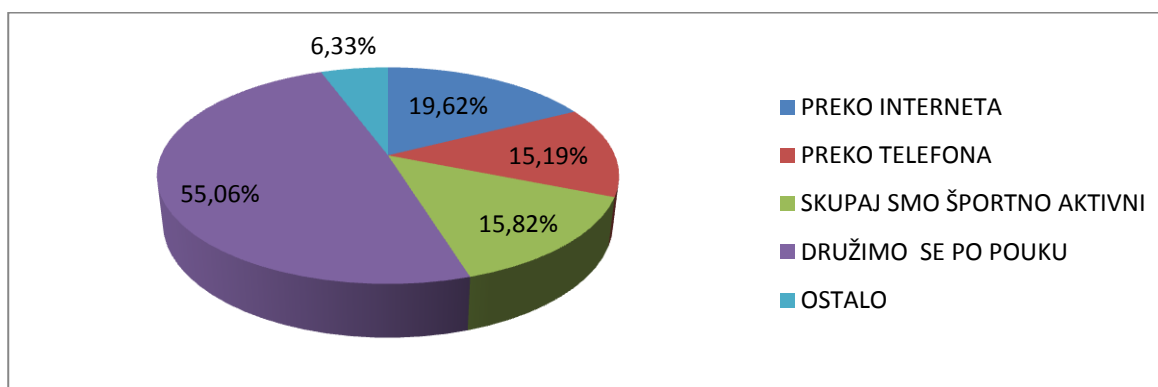
Na vprašanje, kako ohranjajo prijateljstvo, je odgovorilo 158 otrok. Večji delež teh otrok je odgovorilo, da se v največji meri družijo po pouku, takšnih je 55,06 odstotkov. 19,26 odstotkov in 15,19 odstotkov teh otrok ohranja stike predvsem preko mobilnih telefonov in interneta. Skupaj se udeležuje v športu 15,82 odstotkov vseh anketirancev.

Tabela 10.18: Ohranjanje prijateljstva

OHRANJANJE PRIJATELJSTVA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
preko interneta	31	19,62 %
preko telefona	24	15,19 %
skupaj smo športno aktivni	25	15,82 %
družimo se po pouku	87	55,06 %
ostalo	10	6,33 %
SKUPAJ (odgovorov)	177	
SKUPAJ (anketirancev)	158	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.19: Strukturiran prikaz načina ohranjanja prijateljstva

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

➤ Kaj počnete na Facebooku?

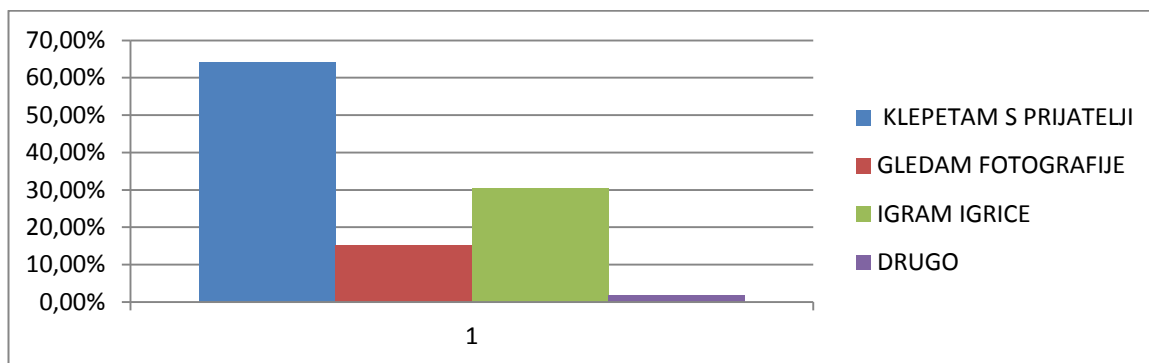
Na vprašanje, kaj počnejo na Facebooku, je odgovorilo 158 otrok. Izbrali so lahko več odgovorov. Največ otrok uporablja Facebook za klepet (63,92 odstotkov), 15,19 odstotkov gleda predvsem fotografije, 30,38 odstotkov teh otrok igra igrice, 1,90 odstotkov otrok pa počne druge stvari.

Tabela 10.19: Aktivnosti na Facebooku

AKTIVNOSTI NA FACEBOOKU	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
klepetam s prijatelji	101	63,92 %
gledam fotografije	24	15,19 %
igram igrice	48	30,38 %
Drugo	3	1,90 %
SKUPAJ (odgovorov)	176	
SKUPAJ (anketirancev)	158	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.20: Prikaz aktivnosti na Facebooku

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

- **Kako se počutite, če vam prijatelji sliko na FB-ju »všečkajo«, pohvalijo ali napišejo kaj lepega?**

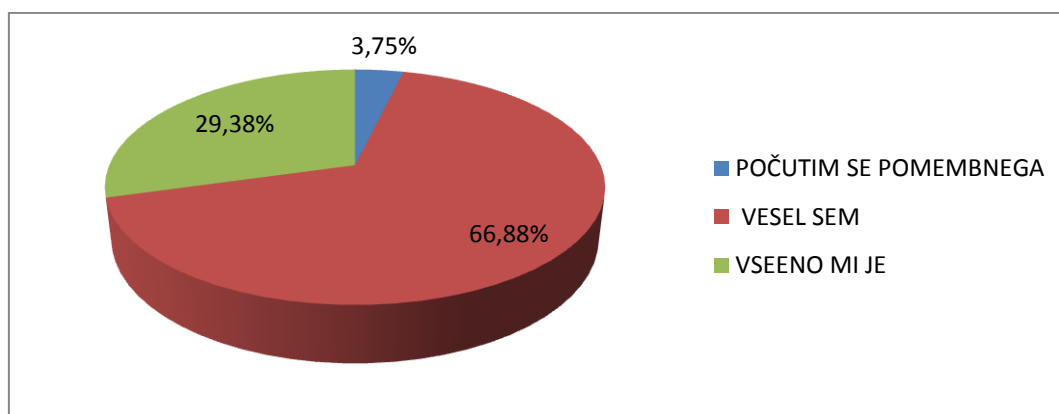
Če prijatelji všečkajo uporabnikovo sliko ali pa napišejo kakšno pohvalo, je 66,88 odstotkov teh otrok veselih. 3,75 odstotkov teh otrok se zaradi takšne potrditve počuti bolj pomembnega, 29,38 odstotkom otrok pa je za te stvari vseeno.

Tabela 10.20: Počutje otrok ob pohvali slike, pozitivnem komentarju

POČUTJE OB »POHVALI«	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
počutim se pomembnega	6	3,75 %
vesel sem	107	66,88 %
vseeno mi je	47	29,38 %
SKUPAJ (odgovorov)	160	
SKUPAJ (anketirancev)	160	

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

Slika 10.21: Strukturiran prikaz počutja otrok ob pohvali slike, pozitivnem komentarju

Vir: Kužner, lastna anketa (2013)

10.4 Preverjanje hipotez

Po analiziranju in obdelavi vseh pridobljenih podatkov, ki sem jih pridobila z anketiranjem otrok, lahko preverimo postavljene hipoteze.

10.4.1 Uporaba Facebooka pri osnovnošolskih otrocih do 13. leta ni razširjena

Prvo hipotezo, da uporaba Facebooka pri otrocih, starih od osem do trinajst let, ni razširjena, lahko zavržemo. V občini Krško Facebook uporablja vsaj 17,41 odstotkov učencev, starih od osem do trinajst let. Vrnjenih sem dobila 461 anket, od tega je 161 otrok registriranih na spletnem socialnem omrežju Facebook, kar predstavlja 34,70 odstotka anketirancev. Zaskrbljujoč je podatek, da je od 161 otrok, ki so registrirani na Facebooku, 48 otrok starih od osem do deset let.

10.4.2 Starši pri otrocih nadzirajo uporabo Facebooka

Druge hipoteze, da starši nadzirajo uporabo Facebooka, na podlagi pridobljenih in analiziranih podatkov anonimne ankete prav tako ne morem potrditi. Na podlagi odgovorov otrok četrtno staršev ne zanima, kaj njihovi otroci počnejo na Facebooku. Skoraj polovica otrok pravi, da starši občasno preverijo, kaj počnejo na Facebooku. Presenetljiv podatek pa je, da samo okrog petnajst odstotkov otrok uporablja to spletno omrežje skupaj s starši. Obstaja možnost, da takšni rezultati vodijo do nenadzorovane uporabe Facebooka, kar lahko otroke pripelje do negativnih izkušenj, ki jih lahko zaznamujejo za vse življenje. Če povežemo trditev z vprašanjem, ki se navezuje na zaupanje gesla svojim staršem, ugotovimo, da imajo starši možnost dostopa do računa, ker je namreč tri četrtnine otrok zaupalo geslo svojim staršem, kar pomeni, da bi lahko starši sami dostopali do Facebooka svojega otroka, če bi za to imeli interes.

10.4.3 Facebook uporabnikom povzroča čustvene težave

Tretje hipoteze, da Facebook uporabnikom povzroča čustvene težave, ne morem v celoti zavreči. Glede na analizirane rezultate je skupno 21 odstotkov otrok doživelo negativne izkušnje pri uporabi Facebooka. Med te spadajo otroci, ki so bili nagovarjani k druženju s strani oseb, starejših od 18 let, otroci, ki so bili preko Facebooka ustrahovani, in tudi otroci, iz katerih so se norčevali, ter otroci, ki so dobivali neprimerna sporočila. Ostali otroci niso doživeli negativnih izkušenj.

10.4.4 Uporaba Facebooka pri otrocih ima negativne vplive na uspešnost v šoli

Četrte hipoteze, da uporaba Facebooka pri otrocih povzroča negativne vplive na uspešnost v šoli, ne morem potrditi, kajti z rezultati ankete je bilo ugotovljeno, da večji delež otrok (87 odstotkov) čas, ki je namenjen učenju, ne nameni uporabi Facebooka. Da so zaradi uporabe Facebooka dobili slabše ocene v šoli, trdi samo 8 odstotkov otrok, 12 odstotkov pa pravi, da to drži delno.

10.4.5 Otroci na Facebooku se ne zavedajo nevarnosti posredovanja osebnih podatkov

Peto hipotezo, da se otroci na Facebooku ne zavedajo nevarnosti posredovanja osebnih podatkov, lahko potrdim, saj glede na analizo dve tretjini otrok meni, da je Facebook varen oziroma delno varen za uporabo. Samo tretjina otrok se strinja, da jim na Facebooku grozijo

nevarnosti. Kar 20 odstotkov vseh otrok sprejema prošnje za prijateljstvo tudi od ljudi, ki jih osebno ne pozna. V največjem deležu otroci delijo fotografije, nevedoč, da na spletnih socialnih omrežjih nanje prežijo pedofili. Drugi podatek, ki ga otroci največ objavljajo na Facebooku, se navezuje na to, kaj počnejo oziroma kje se nahajajo, temu sledi podatek o naslovu bivališča in številki mobilnega telefona, kar lahko pripelje do direktnih osebnih stikov.

10.4.6 Uporaba Facebooka je fizično prijateljstvo nadomestila z virtualnim

Šesto hipotezo, da je uporaba Facebooka nadomestila fizično prijateljstvo z virtualnim lahko v celoti zavržemo, saj kljub vplivu in prisotnosti informacijsko-komunikacijske tehnologije v povezavi s socialnimi spletnimi omrežji večina otrok še vedno raje preživlja čas v družbi prijateljev ali se ukvarja s športom, kot pa da bi svoj prosti čas namenili uporabi Facebooka.

11 ZAKLJUČEK

Ko pomislimo na Facebook, pričakujemo, da ga v največji meri uporabljajo odrasli. Kakor se je uporaba najrazličnejše IKT-tehnologije, najrazličnejših multimedijskih vsebin ter medsebojna informiranost in izmenjava informacij ekspanzivno razširila med odraslimi, se je ravno tako uporaba spletnih omrežij nehote prenesla na otroke. Lahko rečemo, da gre za tako imenovano refleksijo in prezrcaljenje vzorca novodobnega komuniciranja staršev na otroke. Seveda pa starši menimo, da je to neškodljivo, varno in nima posledic za odrasle, kar pa verjetno posledično pomeni, da temu namenjamo manj pozornosti in mislimo, da je uporaba novodobnih omrežij varna tudi za otroke. V tej zvezi pa ni osredotočenosti in potrebne vzgoje, izobraževanja otrok s strani staršev, kakor tudi potrebnega nadzora, ki naj bi ga starši nad otroci seveda izvajali. Če starši menimo, da otroci komunicirajo samo z vrstniki, se zelo motimo, ker ne vemo, v kakšne pasti se lahko otroci zaradi svoje naivnosti in nepremišljenosti zapletejo. Seveda je to zelo zaskrbljujoče, ker vemo, da je v današnjem času veliko primerov, ko so otroci žrtve najrazličnejših oblik vrstniškega nasilja, kakor tudi drugih oblik, kjer so storilci odrasle osebe.

Ker sem sama mama in sem nekaj časa tudi bila zaposlena za določen čas v omenjenih osnovnih šolah, me je tovrstna misel dodatno motivirala, da se za svojo magistrsko nalogo lotim omenjene teme. Vsekakor mislim, da bodo ugotovitve raziskave dale dodatno vrednost pri izvajanju vzgojno-izobraževalnih vsebin na osnovnih šolah na območju občine Krško.

Namreč vsem ravnateljem osnovnih šol bom po končanem delu poslala magistrsko nalogo z namenom, da ugotovitve upoštevajo pri izvajanju izobraževalnih vsebin ter po možnosti vključijo dodatne obvezne ali neobvezne vsebine v svoje letne delovne načrte.

Pri svojem delu na osnovnih šolah, kjer sem izvajala učno pomoč, sem zasledila, da ima veliko učencev registriran svoj Facebook profil. Ti otroci so bili večinoma stari od osem do trinajst let, ki jim je uporaba takšnega spletnega omrežja prepovedana. Čeprav je tehnološki razvoj in ritem življenja zelo povezan z rabo interneta, veliko vsebin in spletnih strani ni primernih za otroke te starosti.

Na podlagi rezultatov lahko sklepam, da je uporaba Facebooka razširjena med osnovnošolskimi otroki. Prepovedano je bilo vedno najbolj zanimivo in tako je tudi z uporabo Facebooka.

Namen magistrske naloge je bil tudi dokazati nevednost otrok in staršev pri uporabi interneta, ter jih po opravljeni raziskavi in pridobljenih podatkih na to opozoriti. S tem bi lahko zaščitili otroke. Raziskava magistrske naloge je dokazala, da se starši premalo zanimajo za aktivnosti svojih otrok pri uporabi socialnega omrežja. Predlagam, da učitelji namenijo svoje pogovorne ure s starši tudi varni uporabi interneta, spoznavanju socialnih omrežij in predstavitvi nevarnosti uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Širšo javnost je treba informirati o vseh možnih napakah, ki jih lahko storijo, oziroma jih obveščati o nevarnostih, ki nam pretijo pri uporabi interneta.

Polovica otrok ohranja stike s prijatelji tako, da se v večini družijo po pouku, samo desetina otrok pa ohranja stike preko mobilnih aparatov in interneta. Potrdim lahko, da otroci v občini Krško še niso tako zelo podlegli vplivom interneta, saj svoj prosti čas še vedno raje namenijo fizičnemu druženju, športnim aktivnostim in družini. Še vedno raje komunicirajo osebno kot pa preko spletnega omrežja. Na podlagi rezultatov raziskave otroci ne doživljajo duševnih stisk. Glede na to da je peščica anketirancev vseeno doživela negativne izkušnje, nas skrbi, da bo takšnih izkušenj vedno več. Uporaba interneta se namreč iz leta v leto povečuje.

V običajnem pogovoru s sogovornikom potekata verbalna in neverbalna komunikacija, kar pri Facebooku ne moremo doseči. Odziv sogovornika na določeno stvar, kot so jeza, dolgčas, veselje, je viden le iz povratnega pisnega sporočila, zato lahko trdimo, da je računalnik povsem spremenil naš način življenja.

Popolna varnost ne obstaja, veliko pa lahko naredimo sami, da se na tak ali drugačen način zaščitimo. Ena najpomembnejših in ključnih zaščit je, da starši redno spremljajo svojega otroka pri uporabi interneta, ki vsaj vodi do neke varnosti, pa čeprav le-ta res nikoli ne more biti 100-odstotna.

12 LITERATURA IN VIRI

1. BOTIN, PAUL (2012) Zuckerbergerjev zakon. *Monitor*. Revija za računalništvo, 22 (5), str. 15.
2. BOYD, MICHELE, DANAH IN ELLISON, B., NICOLE (2007) *Social network sites: Definition, history, and scholarship*. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), article. Scott, D.M. (2007). *The new rules of marketing & PR*. Hoboken (N.J.): J. Wiley & Sons.
3. BULC, VIOLETA (2011) Internet je odprt sistem, zato je odgovornost za njegovo uporabo na naši strani. *NE-ODVISEN.SI*. Št. 1, str.1.
4. CLARKE-PEARSON, KATHLEEN IN O'KEEFFE, SCHURGIN, GWENN (2011) The Impact of Social Media on Children, Adolescents, and Families. *Official Journal of the American Academy of Pediatrics*. No. 4. Dostopno prek: <http://pediatrics.aappublications.org/content/127/4/800.full.pdf+html> (1.1.2012).
5. Consumer Reports Survey (2011) 7,5 million Facebook users are under the age of 13, violating the site's terms (2011). *ConsumerReport.org*. Dostopno prek: <http://pressroom.consumerreports.org/pressroom/2011/05/consumer-reportssurvey-75-million-facebook-users-are-under-the-age-of-13-violating-the-sites-terms.html> (5.6.2012).
6. DIMNIK, LUCIJA (2008) *Otrok pred zlorabami na internetu ni mogoče povsem zaščititi*. *Dnevnik.si*. Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042222720> (6.6.2012).
7. Facebook (2012). Dostopno prek: <http://newsroom.fb.com/Key-Facts> (2.12.2012).
8. *Facebook in mladoletniki* (2011). Dostopno prek: http://www.ringaraja.net/clanek/facebook-in-mladoletniki_4614.html (4.6.2012).
9. HARRIS, SARAH (2011) *Facebook and Twitter are creating a vain generation of self-obsessed people with child-like need for feedback, warns top scientist*. *MailOnline*. Dostopno prek: <http://www.dailymail.co.uk/home/index.html> (27.12.2012).
10. *Internetna kazniva dejanja zoper otroke v državah članicah omrežja INHOPE* (2012). Dostopno prek: https://www.spletnooko.si/db/1/113/Raziskave,%20publikacije,%20knjige%20/Internetna_kazniva_dejanja_zoper_otroke_v_drzavah_clanicah_omrezja_INHOPE/?p1=603&p2=573&p3=768&p4=0&id=768&page=1 (9.2.2013)

11. JAPUNDŽIČ, ALJOŠA (2008) *Sve o Facebooku*. Idesh!. Dostopno prek: <http://idesh.net/tech-i-web/facebook/> (10.2.2013).
12. JERMAN, KUŽELIČKI, AJDA (2009) Sodobne vzgojne zagate: Otroci in internet. *Otrok in družina*, str.:32. Dostopno prek: http://www.ringaraja.net/clanek/sodobne-vzgojne-zagate-otroci-in-internet_1412.html(1.6.2012).
13. Kako nevarna je uporaba socialnih omrežij Facebook in Myspace za mlajše od 13 let (2019) Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042312008> (5.6.2012).
14. Kazenski zakonik (KZ-1-UPB2). Uradni list Republike Slovenije 50/2012. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/uradni-list> (10.12.2012).
15. KOSMAČ, JAN (2009) Starši, spoznajte Facebook. *Moj Mikro*. Dostopno prek: http://www.mojmikro.si/prezivetilvarnost/starsi_spoznajte_facebook (3.6.2012).
16. KRAMLJ, MIHA (2012) Prosti ali prazen čas. *NE-ODVISEN*. Št.: 4, str 4.
17. MAGID, LARRY (2011) *Many parents help kids lie to get on Facebook*. Dostopno prek: <http://www.cnet.com/> (10.12.2012).
18. MATYSZCZYK, CHRIS (2012) *Kids safety on Facebook*. Dostopno prek: http://news.cnet.com/8301-17852_3-57413806-71/thirty-eight-percent-of-kids-on-facebook-under-13/ (2.1.2012).
19. MAVSAR, MITJA (2008) ABC poslovnih rabe Facebooka. *Monitor.si*. Dostopno prek: <http://www.monitor.si/clanek/abc-poslovne-rabe-facebook/> (3.6.2012).
20. MIZUKO ITO, BAUMER SONJA, BITTANTI MATTEO, CODY RACHEL, HERR-STEPHENSON BECKY, HORST A. HEATHER, LANGE G., MAHENDRAN DILAN, MARTINEZ Z. KATYNKA, PASCOE J. C., PERKEL DAN, ROBINSON, LAURA, SIMS CHRISTO IN TRIPP LISA (2010) *Kids Living and Learning with New Media*. Hanging Out, Messing Around and Geeking Out. Dostopno prek: http://books.google.si/books?id=CRe01HDPY7gC&printsec=frontcover&dq=social+network+and+kids&hl=sl&sa=X&ei=_eYjUcLeOu7b4QTRgoCADQ&ved=0CD8Q6AEWA#v=onepage&q=social%20network%20and%20kids&f=false (15.1.2013).
21. MLAKAR, HELENA (2011) *Desetletniki na Facebooku*, 7.7.2011. Dostopno prek: http://www.ringaraja.net/clanek/desetletniki-na-facebooku-da-ali-ne_4677.html?page=1 (2.6.2012).
22. NETLOG. Dostopno prek: <http://sl.netlog.com/go/about> (20.2.2013).
23. *Nezakonito zbiranje podatkov na internetu* (9. marec 2012). Dostopno prek: <http://www.zps.si/tehnologija/internet/nezakonito-zbiranje-podatkov-na-facebooku.html?Itemid=628> (5.2.2013).

24. OSNOVNA ŠOLA ADAMA BOHORIČA BRESTANICA (2013). Dostopno prek: www.osbrestanica.si (12.1.2013).
25. OSNOVNA ŠOLA JURIIJA DALMATINA (2013). Dostopno prek. <http://www.oskrsko.si/> (10.1.2013).
26. OSNOVNA ŠOLA KOPRIVNICA (2013). Dostopno prek: <http://os-koprivnica.si> (9.1.2013).
27. OSNOVNA ŠOLA LESKOVEC PRI KRŠKEM (2013). Dostopno prek: www.os-leskovec.si/ (12.1.2013).
28. OSNOVNA ŠOLA PODBOČJE (2013). Dostopno prek: <http://www.os-podbocje.si> (10.1.2013).
29. OSNOVNA ŠOLA RAKA (2013). Dostopno prek: <http://www.os-raka.si> (12.12.2012).
30. OSNOVNA ŠOLA XIV. DIVIZIJE SENOVO (2013). Dostopno prek: <http://www.ossenovo.net/> (15.12.2012).
31. PANGERL, TANJA (2011) *Spletni socialni odnosi med mladimi in njihov vpliv na neposredne socialne odnose mladih*. Diplomsko delo. Univerza v Mariboru. Filozofska fakulteta.
32. Projekt Center za varnejši internet Safe-si. Dostopno prek: <http://www.safe.si/> (1.2.2013).
33. PŠENIČNY, VIOLETA (2011) *Preverite, ali ste zasvojeni s Facebookom*. Dostopno prek: <http://vizita.si/clanek/dusevnost/preverite-ali-ste-odvisni-od-facebook-a-ali-twitterja.html> (15.5.2013).
34. SIGMAN, ARIC (2010) Vpliv zaslonske tehnologije na otroke. *Svitanje/Waldforske novice VIII.*, št. 3. Dostopno prek: <http://www.svitanje.si/2013/01/vpliv-zaslonske-tehnologije-na-otroke> (10.2.2013).
35. *Slovenski otroci na drugem mestu po uporabi Facebooka* (2011). Dostopno prek: <http://dne.ena.com/E-svet/E-druzba/Slovenski-otroci-na-drugem-mestu-po-uporabi-Facebooka.html> (10.6.2012).
36. Slovenia Facebook statistics (2013). Dostopno prek: <http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/> (13.1.2013).
37. SPLETNO OKO. Dostopno prek: <http://www.spletno-oko.si/projekt/> (25.1.2013).
38. SI-CERT. Dostopno prek: <http://www.cert.si/o-centru.html> (20.1.2013).
39. ŠPILER, ŠPELA (2010). Izbrisana slika lahko ostane na Facebooku tudi poldrugo leto. *Finance*. Dostopno prek: <http://www.finance.si/291853/Izbrisana-slika-lahko-ostane-na-Facebooku-tudi-poldrugo-leto> (2.6.2012).

40. TREADAWAY, CHRIS IN SMITH, MARI (2012) *Facebook Marketing an hour a day*. Second edition. Indianapolis, Indiana, 383 str.
41. ULE, N., MIRJANA (2009) *Mladost po novem ni več norost*. Dostopno prek: <http://www.lenartkucic.net/2009/04/30/intervju-mirjana-ule/> (1.6.2012).
42. WILBUR, P., SHAWN (1997) *An Archaeology of Cyberspaces: virtuality, community, identity*. V D. Porter (Ur.), *Internet culture* (str.:5), New York, London. Routledge.
43. ZAGORC, DUŠAN (2012) Potrebujemo čas zase. *NE-ODVISEN.SI*. Št. 4, str. 1.
44. Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1). Uradni list Republike Slovenije 94/2007. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=82668> (1.6.2013).
45. ZAVOD ARNES. Dostopno prek: <http://www.arnes.si/zavod-arnes/predstavitev.html> (8.2.2013).
46. *Zgodba spletnih socialnih omrežij se piše že dobrih 30 let* (2011). Evropa pojutrišnjem. Dostopno prek: <http://ep.sta.si/2011/08/zgodba-spletnih-socialnihomrezij-se-pise-ze-dobrih-30-let/> (28.12.2012).
47. ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE. Dostopno prek: <http://www.zps.si/o-nas/zveza-potrosnikov-slovenije/index.php?Itemid=362> (7.2.2013).

PRILOGA

Priloga 1: Anketni vprašalnik

Priloga 1: Anketni vprašalnik

SPOŠTOVANI STARŠI!

Sem absolventka magistrskega študija na Fakulteti za informacijske študije. V sklopu magistrske naloge delam raziskavo, kako socialno omrežje FACEBOOK vpliva na osnovnošolske otroke, ki jo želim opraviti z anonimno anketo.

Prosim vas, da vaš otrok izpolni navedeno anketo, katere rezultati bodo uporabljeni izključno za namen raziskave. Da ne bi vplivali na izid ankete, je zaželeno, da jo otroci rešijo brez vaše prisotnosti in prinesejo v šolo, kjer je bodo oddali v za to namenjen papirnat zaboj do četrta, 31. 1. 2013.

Krško, 24. 1. 2013

Mateja Kužner

ANKETA

VPLIV FACEBOOKA NA OSNOVNOŠOLSKE OTROKE V OBČINI KRŠKO

Pred vami je anonimna anketa. Prosim, da obkrožite črko pred izbranim odgovorom. Izpolnjeno anketo oddajte v zaboj, na katerem piše ANKETA (FACEBOOK), ki bo postavljena na vidnem mestu v vaši osnovni šoli. Če katerega izmed vprašanj ne razumete, pustite prazno in nadaljujte z naslednjim vprašanjem.

Za vaše sodelovanje se vam že vnaprej zahvaljujem.

RAZRED: (obkroži)

3. razred

4. razred

5. razred

6. razred

SPOL: (obkroži)

MOŠKI

ŽENSKI

1. ALI STE PRIJAVLJENI NA SOCIALNEM OMREŽJU FACEBOOK?

a) DA

b) NE

(Če ste obkrožili NE, je za vas anketa zaključena)

2. KDO VAM JE POMAGAL PRI PRVI PRIJAVI NA FACEBOOK?

- a) NIHČE, REGISTRACIJO SEM OPRAVIL SAM/A
- b) PRIJATELJ/ICA
- c) STARŠI
- d) DRUG ODGOVOR, NAPIŠI: _____

3. KOLIKO ČASA DNEVNO (SKUPNO) PREŽIVITE NA FACEBOOKU?

- a) 30 MINUT
- b) ENO URO
- c) DVE URI
- d) VEČ KOT DVE URI

4. KOLIKOKRAT TEDENSKO OBIŠČETE FACEBOOK?

- a) VSAK DAN
- b) SAMO MED VIKENDOM
- c) 4-KRAT TEDENSKO
- d) REDKEJE

5. MENITE, DA JE NUJNO POTREBNO IMETI FACEBOOK?

- a) DA
- b) NE
- c) NE VEM

6. ALI STARŠI VEDO, DA IMATE ODPRT FACEBOOK?

- a) DA
- b) NE

7. ALI STE STARŠEM ZAUPALI SVOJE GESLO?

- a) DA
- b) NE

8. KAKO VAS STARŠI NADZIRAJO PRI UPORABI FACEBOOKA?

- a) UPORABLJAMO GA SKUPAJ
- b) UPORABO FACEBOOKA IMAM OMEJENO
- c) KAJ POČNEM NA FB-JU, JIM MORAM POROČATI
- d) OBČASNO PREVERIJO, KAJ POČNEM NA FACEBOOKU
- e) JIH NE ZANIMA, KAJ POČNEM NA FACEBOOKU

9. KAKO DOSTOPATE DO FACEBOOKA?

- a) PREKO TELEFONA
- b) PREKO RAČUNALNIKA
- c) DRUGO _____

10. ALI ČAS, NAMENJEN UČENJU, RAJE NAMENITE UPORABI FACEBOOKA?

- a) DA
- b) NE

11. ZARADI UPORABE FACEBOOKA SEM SE MANJ UČIL IN ZARADI TEGA DOBIL SLABŠE OCENE V ŠOLI.

- a) DRŽI
- b) DELNO DRŽI
- c) NE DRŽI

12. FACEBOOK SE MI ZDI VAREN ZA UPORABO.

- a) DRŽI
- b) DELNO DRŽI
- c) NE DRŽI

13. KAJ NAJPOGOSTEJE DELITE S PRIJATELJI NA FACEBOOKU?

- a) NASLOV BIVALIŠČA
- b) FOTOGRAFIJE
- c) GSM ŠTEVILKO
- d) KAJ TRENUTNO POČNEM, KJE SE NAHAJAM
- e) DRUGO _____

14. ALI SPREJEMATE PROŠNJE ZA PRIJATELJSTVO TUDI OD LJUDI, KI JIH NE POZNATE?

- a) DA
- b) NE

15. PRI UPORABI FACEBOOKA SEM DOŽIVEL NEGATIVNE IZKUŠNJE:

- a) OSEBE, STAREJŠE OD 18 LET, SO ME NAGOVARJALE K DRUŽENJU
- b) PREKO FACEBOOKA SEM BIL USTRAHOVAN
- c) IZ MENE SO SE NORČEVALI
- d) FACEBOOK »PRIJATELJI« SO ME IZSILJEVALI
- e) DOBIVAL SEM »ČUDNA« SPOROČILA
- f) NIČ OD NAPISANEGA

16. KAJ VAM JE LJUBŠE?

- a) PREŽIVLJATI ČAS NA FACEBOOKU
- b) PREŽIVLJATI ČAS V DRUŽBI PRIJATELJEV
- c) SE UKVARJATI S ŠPORTOM
- d) DRUGO_____

17. KAKO OHRANJATE STIKE S SVOJIMI PRIJATELJI?

- a) PREKO INTERNETA
- b) PREKO TELEFONA
- c) SKUPAJ SMO ŠPORTNO AKTIVNI
- d) DRUŽIMO SE PO POUKU
- e) OSTALO_____

18. KAJ POČNETE NA FACEBOOKU?

- a) KLEPETAM S PRIJATELJI
- b) GLEDAM FOTOGRAFIJE
- c) IGRAM IGRICE
- d) DRUGO_____

19. KAKO SE POČUTITE, ČE VAM PRIJATELJI SLIKO NA FB-JU »VŠEČKAJO«, POHVALIJO ALI NAPIŠEJO KAJ LEPEGA?

- a) POČUTIM SE POMEMBNEGA
- b) VESEL SEM
- c) VSEENO MI JE